

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
Egy évre ..... 24 korona.
Egy hónap ..... 2 korona.

VIDÉKEN:
Egy évre ..... 28 korona.
Egy hónap ..... 3 k. 40 f.

HÍRBEVÉTEL:
Gyűjtésenként az egyenes 20 fillér,
másként követelésenként 10 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyenlő
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 337

KIADÓHIVATAL:
Aradi Nyomda Rézvámp-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 161.

Arad, 1914.

FŐSZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Péntek, július 3.

Mai számunk főbb közleményei:

Arad város gyásza.
Száz éves aradi családok.
Véres tüntetések Bécsben a szerb követ ellen
Bécsben a monarchia mártírjai.
Gondoskodik a király a trónörökös pár árváiról.
Lerombolt szerb templomok.
Vilmos császár nem megy a temetésre.
Hazatértek a halottak.
Ellentétek a románok között.
Nemzeti ajándék a meggyilkolt királynak.
Aradi kávéházak adója.

A három árva.

Arad, július 2.

Hispaniának tövise: az etikett, sok sebet szurt már, de ennyire fájdalmasat sohase. Akik elszenvedik: három szegény árva, a kit az egész világ könyes részvéte áll körül. Három árva, a kiknek jókedvű, hangos gyerekszobájába, vagy a napsugaras kertbe, ahol játszottak, egyszerre az a hír csapott be: gyerekek, meghalt az apátok, az anyátok. Megölték mindkettőt.

Az ilyen sors még a favágó gyermekei felé is a világ sajnálatát fordítja. A gyerekek, a kiról szó van, sokkal magasabb, igen magas rangban születtek. A trónörökösnek gyermekei voltak; az apjukra az a sors várt, hogy császár és király lesz. A császárnak és királynak lettek volna a gyermekei, és a büszkeséget, amely őket e miatteltöltötte volna, bizonyára nem zavarta volna meg az, hogy közülök egyikük se lehetett követője az

apjuknak a trónon. És hogy mégse lettek volna, cím és rang szerint, azok, amik más királyok és más császárok gyermekei szoktak lenni. Mert...

Mert... És itt az ok, ami miatt az árvák fájdalma tiszter olyan kegyetlen és százszor olyan marcangoló lehet, mint a más árvaké. A trónörökös, a leendő császár és király, rangján alul nősült, s ha a feleségét, aki szinte tudatosan követte férjét a halál veszedelmébe, szinte egyenjogusította vele a király kegye, külföldi uralkodók tisztelete és az egész ország rokonszenve, a fiai mégse főhercegek, csupán egyszerű Hohenberg hercegek. És a három árva, a három szegény kis Hohenberg nem vehet részt Bécsben az apjuk meg az anyjuk temetésén, mert a spanyol etikett, a megszeghetetlen, vaskeretű udvari szertartás nem tudja: mit csináljon velük. A koporsó mögé, a halottas kocsit után, ahol az árvákat megilletté a hely, nem teheti, mert ott a főhercegeknek kell lenni. Háttul az *ebenbürtig* hercegek közé nem dughatják őket, mert ez feltűnő lenne. Ugy döntöttek tehát, hogy az árvák nem vesznek részt a bécsi temetésen. Majd Artstättben, ahol a két holttestet a kriptákhoz viszik, ott imát mondhatnak a szüleikért. Odáig nem ér el a spanyol törvény.

Ki tehet erről? Arról, hogy három hercegi gyereket megfosztanak attól az emberi jogtól, amely a napszámokat is megilleti: attól, hogy a ha-

lottjaikat megsirassák, meggyászolják, úgy, ahogy a szívük és a fájdalom kívánja. Képzeldés, gyerekes hit, de mindannyian beléjük: hogy amíg a koporsót el nem földelik és be nem falazzák, addig a halott, aki benne van, még nem vész el egészen a számunkra. Addig, ha lehet, minden percünket mellette töltjük; addig elhíteti velünk a képzeldés, hogy a halott tud rólunk, érzi a közellétünket, hallja a jajveszékeltésünket, látja a könyeinket. És a gyásznak ettől a csöppnyi vigasztaló illúziójától, attól, hogy a temetésen a szülők koporsóját a temetés alatt végig követhessék, — miért fosztják meg a trónörökös árváit?

És ha a képzeldés el tudja hitetni, hogy a halottak, a mig a földbe, vagy a kriptá zárja mögé nem kerülnek, látnak, hallanak és tudnak, akkor nem kell arra gondolni: vajon nem fáj-e az egyik halottnak, a trónörökösnek, hogy a mialatt neki a monarchia fővárosában hatalmas temetési pompával, az egész monarchia, sőt a művelt világ részvétének és gyászának jelei között a végtiszteséget adják meg; ezen az ő gyerekei, neki mindennél és mindenkinél drágábbak, — nem lehetnek jelen?...

Ki tehet erről? Ha az uralkodónak hatalma elég nagy lehetne arra, hogy a szertartások rendjét, a rangok törvényét megtörje: akkor a mi nagyszívű királyunk bizonyára megtörte volna. Annyi szeretettel, jószággal halmozta el a trónörökös és

Ferenc Ferdinánd otthon.

(A trónörökös magyar tanítójának emlékei.)

Borsitzky Oszkár, a győri katolikus fiuinternátus igazgatója hat évet töltött Ferenc Ferdinánd oldalán, mint magyar tanítója és társalkodója. Végtelen szomorúsággal beszélget a feleséges urról és családjáról.

— A trónörökös körében hat esztendő töltem el, mint a főhercegnek magyar tanítója. 1906-tól egész 1912 ig.

— Téves az a híresztelés, hogy a főhercegnek egész családja beszél magyarul, mert csak ő maga tanult meg. Tisztában volt azzal, hogy gyermekei a magyar trónra soba nem juthatnak s ezért nem is taníttatta őket magyarul. Ő maga egész szépen beszélt. Olyan szorgalmasan és pontosan tanult, mint egy iskolás gyermek. Mondatait előbb mindig németül fogalmazta s így fordította magyarra.

— Magyar beszédjeire mindig előre készült, mert félt, hogy esetleg tévesen fejezi ki magát. Én mindig biztattam az extemporizálására, hisz már egészen jól tudott, míg végre egyszer Hajmáskéren elhatározta, hogy próbát tesz magyar nyelvtudásáról. Elhívatta a bírót és azzal beszélt

magyarul jó egy óráig. Mikor látta, hogy milyen jól sikerült a próba, nagyon boldog volt és egy arany órát ajándékozott a bírónak, ki megkérdezte:

— Arany ez?

— Természetesen, másképp nem adnám — válaszolt a főherceg.

— Hát akkor köszönöm! — szolt a bírós nagy hajlangások között boldogan távozott.

E próbától kezdve magyar társaságban mindig magyarul beszélt s a vele érintkező politikusaink bizony elesodálkoztak, mikor először hallották folyékonyan magyarul beszélgetni a trónörökös, ki eddig németül társalgott, vagy nagyon is meggondoltan, lassan beszélt néha magyarul.

A főherceg szerette a magyarokat ép úgy, mint a monarchia más népét. Többször is kifejezést adott annak, hogy szereti a magyar népet, de a népet és a politikai irányzatot mindig megkülönböztette.

Borsitzky szobájának egyik asztalán áll a trónörökös családjának fényképe diszes, aranyos rámban.

— Azt egyszer karácsonykor kaptam ajándékba — mutat a fényképre Borsitzky. Ka-

rácsnykor mindig mindenki kapott valami ajándékot. Egy jegyzékbe vették fel később, hogy ki mit kér. A legtöbben fényképet kértek aláírással, de persze csak aláírás nélkül kaptak. Mosolyogva jegyezte meg egyszer erre a főherceg:

— Aláírással csak minisztertől felfelé adok képet.

Amilyen zárkózottnak látszott a főherceg kívülről, az ellenkezője volt bizalmas körben. Mindig jókedvű volt, minden érdekelte és mindig beszélni kellett neki. Szívesen hallgatta az adomákat is. Sokszor, ha elhallgatott az, akivel éppen beszélgetett, érdeklődve sürgette:

— Nos, nos... és tovább?

Bizalmas környezetében igen nyílt volt. Még politikusokról is beszélgetett velem s megmondotta mindegyikről a véleményét, de hozzátette, hogy négy szemközt mondja. Nem szerette az újságírókat, akik a belső életébe akartak pillantani. Mindig azt mondotta, hogy az ember belső családi élete nem a nyilvánosság elé való. Környezetét figyelmeztette, hogy óvakodjanak tőlük, illetve kíváncsiságuktól.

A gyerekekről csak a legszebbet lehet mondani. Nyílt eszű, kedves gyermekek, tele a

feleségét, hogy abból bizonyosan nagy örökség jut az árváiknak. Ófelsége, akinek annyi része volt a szenvedéseken, bizonyára elhárította volna ezt a fájdalmat és bánatot a Hohenberg gyermekek felől. De az etikett az uralkodónál is hatalmasabb. A ceremóniás mester úgy tesz, a mint azt a tiszte és a kemény szabályok előírják. Ennek így kell lenni. Mert ha egyszer megbolygatnák az ősi, szent rendet, sohase lenne tisztelete az etikettnek és a születés alapján járó jogoknak.

Ha a Hohenberg hercegek megérik vala, hogy az apjuk király lesz, fájt volna nekik, hogy közülük egyik se lehet az utódja és hogy egyikük se az, a mi más uralkodók gyermekei? Lehet. De az a fájdalom sokkal kisebb, sokkal kevésbé égető lehetett volna annál, mint a minő az emlék marad, hogy az apjuk temetésén, a nagy, a diszes temetésen nem lehetek ott. Mi, polgári siratói a trónörökös párnak, annál inkább érezzük, vagy képzeljük ezt a fájdalmat, minél meszebb esünk a fölfogástól, a szent elvektől, a melyek a dolgok ily rendjét követelik.

A szegedi mandátum. Szegedről jelentik: A Gerliczy Ferenc báró halálával megüresedett szegedi mandátumért máris megindult az agitáció. A munkapárt a ciklus hátralévő nyolc hónapjára helyi jelöltnek szeretné juttatni a képviselőiséget. Emlégetik Rósa Izsák dr.-nak, a munkapárt elnökének, Pálffy József árvaszéki ülnöknek és Ujj József dr. ügyvédnek a nevét, mint akik hajlandók rövid nyolc hónapra beülni Gerliczy báró örökébe. Az általános választásoknál ugyanis Tisza István grófnak forják felajánlani a mandátumot (?) A szegedi ellenzék Wekerle Sándort vagy Andrassy Gyula grófot szeretné felléptetni. Nem valószínű azonban, hogy akár Wekerle, akár Andrassy vállalják a jelöltséget.

legszebb vonásokkal, kik szüleiket, de különösen édesanyjukat imádván szeretik.

A gyermekeknek mindig ott kellett lenni édes apjuk mellett. A főherceg minden munkáját a családja körében végezte el. Ha vadászni ment ki, vele mentek a gyermekek, ha irodájában dolgozott, ott játszottak körülötte.

A kicsinyek, bár végtelenül szerették atyjukat, néha meg is unták a lekötöttséget s ilyenkor kiszöktek a szobából. A trónörökös, amint észrevette a csendet, mindjárt visszahozatta őket.

A kis Miksa gyakran engedélyt kért, hogy átmenjen a másik, vagy harmadik szobába édesanyjához.

— No jó, Maxi — szólt ilyenkor a trónörökös — átmehetsz a mamihoz, de egynegyed óra múlva vissza kell jönnöd.

A főherceg különben rengeteget dolgozott. Mihelyt felkelt, megmozdult az egész ház. Megindult a szaladgálás, telefonálás, a munka. A főherceg szinte bravurt csinált abból, hogy egyszerre több dolgot is végzett. Egyik munkája a másikba kapcsolódott s ő dolgozott fáradhatatlanul. Bámulatos energiával bírta a munkát, minél többet dolgozott, annál eleve-
nebb és jobb kedvű volt.

Végül Borsitzky a trónörökös párról és gyermekeiről készült és összegyűjtött fényképeit mutatta meg, mikből néhányat készségesen bocsátott rendelkezésünkre.

Arad város gyásza.

— Ezer korona a szegényeknek. —
Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, július 2.

Arad város mélységes fájdalma nyilvánult meg ma a törvényhatóság rendkívüli közgyűlésén elvesztén Magyarország trónörökösének és a legnemesebb fejedelmi asszonyának. A fájdalom, a gyász és a részvét, amely a törvényhatóság tagjainak szívében él és arcukra, szemekbe kiült, egy rendkívül nemes cselekedetre bírta a közgyűlést. A nagy emberi szolidaritás, a mely világszerte megnyilvánul a szerajevói tragédia alkalmából, teszi elviselhetővé a királyi aggyastyánnak és böles jogara alatt élő népek millióinak azt a veszteséget, amely Ferenc Ferdinánd és Hohenberg Zsófia véres halálával a monarchiát érte. Ez az emberi szolidaritás nyilvánult meg Arad város törvényhatóságának abban a cselekedetében, hogy a hiúság vásárlásáról visszalépve, a tarka virágok muló díszé és illata helyett a szegények imádságát küldi az egyik legkiválóbb Habsburgi sarj koporsójához. Abban a világtörténelmi pillanatban, amikor az egész emberiség látja, hogy a leghatalmasabb fejedelmeknek egyikét egy golyó teríti le a saját országa területén, Arad város törvényhatósága a magába szállás, az emberi gyöngöseség felismerésének pillanatában nem a hízog virágaira, hanem a föld nyomorultjaira gondol, akik egyaránt siratják azt a tragikus elmúlást, amelyet nem kerülhet el a király és nem menekülhet előle a koldus. A föld hatalmasainak, a koronázott fők részvétnyilatkozatainál mennyivel magasabb Arad város fájdalmának megnyilvánulása.

A törvényhatóság részvéte.

Ünneplő feketébe öltözve jelentek meg a város képviselői a rendkívüli közgyűlésen, amely csak arra volt szánva, hogy egy fenséges ember pár halálán keseregjen, egy magasból lehullott férfit és hozzá méltó hitvesét elsirassa. Féltenegy órakor vonult be a közgyűlési terembe Urban Iván báró főispán a tanács tagjainak kíséretében és elfoglalva elnöki széket, a közgyűlést megnyitotta.

Majd felállva és vele együtt helyeikről felemelkedve a városatyák, így szólt a főispán:

— Az ujságokból értesült a tekintetes törvényhatósági bizottság a szerajevói szörnyű eseményekről, de azért kérem a főjegyző urat, hogy a belügyminiszter urnak a nagy tragédiát bejelentő sürgönyét olvassa fel.

Angel István dr. főjegyző felolvassa a következő táviratot:

Ó császári és királyi Fensége Ferenc Ferdinánd kir. herceg ur és fenséges hitvese, Hohenberg Zsófia hercegnő június 28-án, a déli órákban Szerajevóban bűnös merénylet áldozatául esett. Erről a megrendítő gyászestéről Arad város közönségét a legmélyebb megilletődéssel értesitem. A belügyminiszter.

Majd ismét a főispán szólott és a következő beszédet mondotta.

Mélyen tisztelt uraim! Tekintetes Törvényhatósági bizottság! Egész lényemben megbotránkozva és elrémülve azon elvetemedett gáztelt felett, melylyel egy fanatizált suhanc a monarchia mindkét állama trónjának várományosát Ferenc Ferdinánd öfenségét, a férfiúi kor delén és az általa imádott hitvesét Hohenberg Zsófia hercegasszonyt egy ellenük intézett aljas merénylet által meggyilkolta és ezzel dicsőn uralkodó, annyi megpróbáltatásban és szenvedésben részesült fenkölt lelkű szerető királyunkat és a monarchia összes lakosságát mély bánatba és gyászba borította.

Azt hiszem, hogy Arad szabad királyi város törvényhatósági bizottságának érzelmét fejezem ki akkor, amidőn indítványozom, hogy a törvényhatósági bizottság fejezze ki mélyen érzett őszinte fájdalmát afelett, hogy a fenséges főherceg és neje egy ily gyalázatos merénylet áldozatául esett. Fejezze ki tántoríthatlan ragaszkodását, hűségét, hódolattal szeretett királya iránt, kit az isteni gondviselés kegyelme őrizzen meg nekünk, akinek örömében és bánatában a magyar nemzet mindég osztozott és osztozik lesújtó fájdalmában a jelen megrendítő gyászestet alkalmából is.

Indítványozom továbbá, miszerint kérje meg a törvényhatósági bizottság Magyarország miniszterelnökét, hogy mélyen érzett bánatát, fájdalmát és gyászát ő császári és királyi felségének, apostoli királyunknak tolmácsolni sziveskedjék, biztosítva őt Arad szabad királyi város királyhü közönségének tántoríthatatlan hűségéről és ragaszkodásáról.

Hívja fel a törvényhatósági bizottság a város polgármesterét, hogy a rendőrfőkapitány által a temetés napján tiltson be minden zenét, színelőadást, mutatványos előadást és mulatságot, kérje fel az üzletek tulajdonosait a temetés napján annak ideje alatt üzleteiket zárva tartásuk, a város közönségét pedig, hogy igazán érzett részvéte jeléül házaikra gyászlobogót tűzzenek ki. Végül a város közönsége a temetés napján osszon ki koszorúmegváltás címén a szegények közt ezer koronát.

Komor hallgatással fogadta a közgyűlés a főispán indítványát, jeléül annak, hogy valamennyit helyesli. A főispán az indítványokat elfogadottaknak jelentette ki és arra kérte a törvényhatósági bizottság tagjait, hogy vezetésével vonuljanak a minoriták templomába, ahol tizenegy órakor gyászistentisztelet lesz.

(Gyászistentisztelet a minoritáknál.)

Délelőtt 11 órakor ünnepies gyászistentisztelet volt a minoriták templomában. A rekviemet, amelyet teljes gyászpompával Monay Ferenc dr. plébános celebrált, a város közönségén kívül valamennyi polgári és katonai hatóság résztvett. Testületileg jelent meg Arad város tanácsa, törvényhatósági bizottsága, Arad megye tisztikara, a jószágigazgatóság, pénzügyigazgatóság és törvényszék, valamint az egyes tanintézetek tanári kara.

Az aradi helyőrség teljes tisztikara megjelent a rekviemen Resch Ferenc vezérőrnagy helyőrségi parancsnok vezetésével.

(Gyász a szombati temetés alkalmával.)

A temetés napján, szombaton, külsőségeiben is impozáns módon fog megnyilvánulni Arad város gyásza. Green Nándor dr. rendőrfőkapitány holnap délelőtt rendeletet bocsát ki, melyben a szombati napra eltilt minden nyilvános mulatságot, kávéházi és éttermi helyiségekben való zenét, azonkívül a mozgófényképek, színházak előadásait. Ugyancsak megkeresi a holnapi nap folyamán a főkapitány Szendrey Mihály színigazgatót, hogy szombaton este ne tartson előadást. A kereskedőkhöz kérelmet intéznek, hogy a temetés idejében egy óra hosszáig tartsák zárva üzleteiket, a háztulajdoncsohokhoz pedig, hogy gyászlobogót tűzzenek ki házuikra. Ilyen módon illőképpen lesz kedik Arad városa az országos gyászba, amely végigvonul az egész országon.

Egyébként a rendőrfőkapitány ma érdekes határozatot hozott. Megtiltotta ugyanis a mozgófénykép színházaknak, hogy a trónörökös ellen elkövetett merényletet bemutassák, mert az egyrészt alkalmat adna a büntett fel-

dicsérésére, másrészt pedig, mert sérti az országos gyászt. A mozgófényképtulajdonosok meghajoltak a főkapitány érvei előtt és a filmekből csupán a merénylet előzményeit és a későbbi eseményeket vetítik vászonra, míg magát a szomorú tragédia lefolyását nem mutatják be.

Ellentétek a románok között.

(Pop Cs. Istvánt elejti a párt? — Érdekes nyilatkozatok.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, július 2.

A miniszterelnökkel folytatott béketárgyalások megbiúsulása óta a románok között éles ellentétek támadtak, aminek élénk dokumentuma a napokban Aradon megtartott román nemzetiségi pártalakulás. A minap ugyanis Aradon megalakult az aradmegyei román nemzetiségi párt, amelynek elnökévé Hotorán Jakab világosi ügyvédet, ügyvezető alelnökévé pedig Marsieu Jusztin dr. aradi ügyvédet választották meg. Akik a nemzetiségi politikát élénk figyelemmel kísérik, azoknak jogosan feltűnhetett, hogy a vezetők közül kiharadt Goldis László és Pop Cs. István, akik pedig nemesak a helyi, hanem az országos politikában is vezérszerepet vittek eddig. Többirányban informálódtunk a különös választások iránt s a következő fölvilágosítást kaptuk:

Az aradmegyei román párt megalakulása tüntetés a konzervatív román vezetők ellen s ezek között van Pop Cs. István is.

Popot és Goldist beválasztották ugyan a párt intézőbizottságába egy esomó szürke, névtelen ember közé. A radikálisok tüntetése nem szól Goldis ellen, akinek a pártelnöki tisztséget felajánlották, (mert ő a radikálisok feje), de Goldis az elnöki tisztséget nem fogadta el. A most megalakult aradmegyei párt a közelgő képviselő választást készíti elő Aradmegyében s az ország minden vármegyéjében egymásután fognak megalakulni hasonló pártok. Ezek a pártok aztán javaslatot tesznek az országos komiténak a jelölésekre vonatkozóan s a komité akceptálja a vidéki szervek ajánlását.

Forrásunk szerint ezek a vidéki pártok 7 vezető ember jelölését megfogják akadályozni s ezek között volna Pop Cs. István is. Ennek az oka az, hogy Pop és még hat társa a komité döntő tanácskozásakor a miniszterelnök békepontjainak elfogadását ajánlották, holott Pop egészen az utolsó napokig a szélső irányzat hívének vallotta magát.

E szokatlan hirre vonatkozóan kérdést intéztünk Goldis Lászlóhoz és Pop Cs. Istvánhoz. Goldis így szólt:

— Az aradmegyei román párt elnöki tisztségét nekem felajánlották, de én azt nem fogadtam el.

— Miért?

— A mostani időt nem tartom alkalmasnak arra, hogy a nyilvánosság számára bárminő nyilatkozatot tegyek.

Pop Cs. ezeket mondta:

— Hogy Goldis és én nem jutottunk elnöki, vagy alelnöki tisztséghez, annak az az oka, hogy nagyon el vagyunk foglalva s különben is azt akartuk, hogy a fiatalabb elem is érvényesüljön, dolgozzék. Munkamegosztás. A helyzet ezért változatlan. Hiszen kérem Khuen is átadta a miniszterelnökséget Tiszának és Khuen mégis pártvezér maradt.

— Kormányváltás van itt is — szolt ekkor Goldis László, aki szintén az asztalnál ült

— Hiszen épen a kormányváltás okai iránt érdeklődünk, — mondta munkatársunk, aki azután eléje tárta Popnak az ellene szóló információk adatait.

— Kérem — felelte Pop — hogy a komité nem fog engem jelölni? Hiszen az én kerületemet már szétdarabolta a kerületek beosztásáról szóló kormányintézkedés.

— De hiszen nemesak a világosi kerület az egyetlen román kerület az országban.

— Az igaz, de én hiszem, hogy legalább hat-hét kerület fogja nekem fölajánlani a mandátumot.

— És ha a komité nem jelölné képviselő urat, akkor is elfogadná ezeket a mandátumokat? Mi úgy tudjuk, hogy a párthűség ellen való súlyos vétségnek tartják a románok, ha a komité akarata ellen lép föl valaki.

— Attól nem kell tartani — fejezte be végül Pop — hogy engem nem jelölnek, mert a komité tagjai valamennyien hivesim.

Gondoskodik a király a trónörökös párváiról.

(Nem vehetnek részt a bécsi temetésén.)

Saját tudósítónk telefonjelentése.

Bécs, július 2.

Bécsből jelentik: A Zeitz értesülése szerint Károly Ferenc József trónörökös legutóbbi kihallgatása alkalmával az elhunyt trónörökös gyermekeinek anyagi ügyeit rendezték. Az a hír, hogy a trónörökös óriási vagyont hagyott hátra, nem felel meg a tényeknek. A kastélyokon kívül körülbelül két millió vagyon maradt. A kastélyok, bár nagy értékkel bírnak, inkább passzív tételt alkotnak, mert fentartásuk tetemes összegekbe kerül. Így a gyermekek jövedelme csak az ingó vagyon hozadéka volna, ami meglehetősen szerény és nem elégséges arra, hogy rangjukhoz méltó életmódot folytathassanak.

Öfelsége épen ezért elhatározta, hogy apanázt állapít meg a gyermekek számára.

oly nagy összegben, hogy ebből rangjuknak megfelelően élhessenek. Károly Ferenc József ünnepélyesen megígérte a királynak, hogyha majd ő jut a trónra, ő felségének ezt az elhatározását teljes mértékben garantálja és az apanázt szintén folyósítani fogja. A trónörökös audienciája után a király Zita főhercegnőt is kihallgatáson fogadta s vele is megbeszélte az elhunyt trónörökös gyermekeinek sorsát.

Bécsből jelentik: Az elhunyt trónörökös gyermekei, nagynénjük Chotek Henriette grófnét Hohenberg hercegnő legifjabb nővérének kíséretében holnap délután fél öt órakor Bécsbe érkeznek. A gyermekek szombatig a Belvedereben laknak s holnap este elviszik őket szüleik koporsójához, ahol imádkozni fognak.

Bécsből jelentik:

Ferenc Ferdinánd három gyermeke nem jelenhet meg a bécsi be-szentelésén.

Csak az artstetteni temetésén fognak résztvenni. Így kellett megoldani a nehéz problémát: hol foglaljanak helyet a trónörökös árvái a temetés alatt? A hercegek közé nem akarták állítani őket, a főhercegek közé pedig az udvari etikett szerint nincs joguk állani, ép azért úgy határoztak, hogy a gyermekek

csak az artstetteni végtisztességen fognak megjelenni.

Ezt a szerepet jelölték ki Burg Ferdinándnak is.

Bécsből jelentik: A király a schönbrunni kastélyban ma délelőtt tíz órakor kihallgatáson fogadta Thun Jarosláv grófot, akit Ferenc Ferdinánd trónörökös végrendeletében gyermekei gyámjául jelölt meg. Az audiencia félóra hosszáig tartott. Thun gróf után Haus Antal, a tengerészparancsnok jelent meg a királynál.

Száz éves aradi családok

(„A régi Orod”. — Érdekes följegyzések.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, július 2.

Fakó fűzésű vékony könyvecske került a napokban kezünkbe. Öden a hetüje, megbarnult a nyomása, töredező a papírja és amint lapozgatunk benne, kitűnt, hogy két szempontból is érdekes. Érdekes, mert épen kerek száz esztendő a hatvan egynéhány lapon nyomtatott könyvecske, de érdekes azért is, mert a száz esztendő előtti Aradról szélva fogalmat ad arról, hogy milyen nagy mértékben szerb lakóságú volt az akkori Marosparti város. Már pedig ma a szerbek az érdeklődés közepén állnak.

Az öreg könyvecskeben valóságos sereg-számlát tart a száz esztendő előtti író az akkori Arad lakosairól, nevezetes családjairól, naiv hangon megírja a régi város történetét, és áradozik az aradi, hegyaljai bortermelésről. A könyv címe ez:

A régi Orod vagy-is a mostani Aradnak dóljai. Irta Peretsényi Nagy László T. Ns.

Arad vármegye eskütte
1814.

Nagy-Váradon Nyomatódott Tichy János
betüivel.

A vármegye eskütte egyébiránt a cimlapra következő oldalon munkáját „Privilegiált Arad városa érdemes tanátsának és tisztviselőinek” ajánlja. Hogy kik-mik voltak a száz év előtti tisztviselők, arról is szól az ajánlás. Nemes Arszits Zsebök (nyilván szerb ember) volt a pölgár-Mester Mátlakovits Ferenc a Város-Birája és Klein Ferdinánd a „Kapitán”. Ezenfelül állt a tisztviselői kar a következők-ből: senátorok, főjegyző, aljegyző, választott senatorok, kamarás, ir-tárnok, előfogásokra-ügyelő, telekek-birája és főlnagy.

A könyvecske tartalma előbeszéd után Orod város nevezetéről, „Aradnak diszszesszei” címen a legrégebb időktől élt nevezetes aradiak-ról szól és természetesen a jó aradi borooskák-ról, amelyeknek készítményi módját is magyarázza. Végezetül pedig azt írja az esküdt ur:

— Szeretreméltó Pölgárjai Aradnak Magyar, Németh, Rätz, Serbiusokból leginkább állva igen szépen megegyeznek és azért gazdagodnak is.

Nevezetesebb polgárcsaládjai voltak a száz év előtti Aradnak: Nemes Constantinovits, Millits, Dundin, Heim, Dragalovits, Stagl, Markovits, Pulyó, Molnár, Tóth, Player, Schwab, Schillinger, Sidos és Szikra apotékáriusok, Reck, Varga, Ritter, Gregor, Lukáts, Pitner, Missits, Diszer, Szetsánszki, Vimmer, Andrányi, Grabacher, Szávits, Andasits, Gligoress, Matsinka, Tsutsán, Pachner, Bozsán, Dokmanov, Osztóin, Stefanov, Netzin, Blaskovits, Vasits, Dimits, Sztankovits, Sztajakovits, Lippay, Kö-nig, Daurer, Schweitzer, Schirner, Perl, Galtzlu, Aninger, Róth, Hoffer, Markovits, Zamsnik, Braumiller, Dummer, Lambert, Probst, Kollmann, Gruber, Löbwacher, Pflieger, Szak, Deják, Gireth, Danán, Gruits, Petrovits, Lautzán, Jovitza, Tenetzky, Bontilovics, Lázár, Nán, Barbulovits, Jerenits, Gojkovics, Todorovits, Hadzsics, Tyuzsky, Gyukits, Christián, Miller, Kresztics, Alexandrics, Brajsován, Babits, Mihájlovits, Nikolits, Gyeorgyevits, Daulovics, Paulovits, Molnár, Szeitz, Fett.

A nagy névsor és a könyvecske végeztével pedig ezt a disztichont zengi Peretsényi eskütte a városról: „Ó Arad olly város, melyben telepedni nem áros. — Mert ki megizli Arad nedveit, benne marad.”

Gyilkolt a Narodna Obrana.

— A Nemzeti Védelem klubja ölette meg a trónörököszt. Hivatalos megállapítás. — A tettesek vallomása. —

Saját tudósítónk telefonjelentése.

Budapest—Szerajevó, július 2.

Belgrádig visznek a szájak.

(A tettesek vallomása).

A trónörökös-pár ellen elkövetett merénylet dolgában megindított vizsgálat most már egész bizonyossággal megállapította, hogy a merénylet pokoli gondolata szerb földön született meg. Szerajevóban tartózkodó ujságírók ma azt jelentették lapjaiknak, hogy a vizsgálat most már az értelmi szerző nevével is szolgál. Több fővárosi estilap ennek nyomán ma azt írja, hogy Pribicevics Milán órnagy volt a szerb bünszövetkezet lelke és mozgató eleme. Pribicevics Milánt régóta gyanúsítják, hogy az összeesküvéssel összeköttetésben állott. Pribicevics órnagy öccse Pribicevics Valér horvát képviselőnek, akinek a neve a horvát felségárulási pörből ismeretes. A bíróság börtönre ítélte, de a király megkegyelmezett neki. Pribicevics tegnap Zágrábban járt. A vizsgálat kibogozta a rejtelmes összeesküvés szárait. Az adatokból napfényre világosabban kiderül, hogy a felbujtók főfészke Belgrád.

A szerb fővárosban napokkal a merénylet előtt tudtak arról, hogy Ferenc Ferdinánd ellen készül valami és arról is suttogtak, hogy a trónörökös nem hagyja el többé őrve Szerajevót.

Szerajevóból jelentik: Az a hat komitációs bomba, amelylyel az összeesküvők dolgoztak: szerb eredetű. A kragujeváci katonai arzenálban készült, s magán viseli a bélyegét annak, hogy a merénylet szerzője Szerbia. Megvan az orgyilkosok bandájának harmadik tagja is. A csendőrök kézrekerítették Grades Trifkó palei születésű tizenkilencéves diákot, aki a harmadik bombát dobta Szerajevóból néhány kilométerre: Ustipracsa faluban bujt meg a harmadik merénylet. Négy nap óta tüvé tették érte Szerajevó egész környékét Grades egy szerb pap fia. A gimnáziumból kiespták s azóta a nagyszerb propaganda szolgálatában állott. A merénylet töredelmes vallomást tett s

ravallott Pribicevics órnagyra, mint értelmi szerzőre.

A merénylet triászta most már részletes vallomást tett. Cabrinovics elismerte, hogy előre eltökélt szándéka volt megölni a trónörököszt. Szerdán éjszaka hosszasan elmondta a vizsgálóbírónak a merénylet minden részletét, Prinzip sem tagad már. A fogság teljesen megtörte. Nem ér az életem egy fabatkát sem — mondta a vizsgálóbíró előtt s kiadta az összeesküvők névsorát. — Hadd vegye el mindenki a méltó büntetését — mondta mély elkeseredéssel. Cabrinovics megmondta annak az embernek a nevét is, aki a bombákat szétosztotta a merénylet közt. Ezt az embert Ciganovicsnak hívják.

A bombákat szombaton este a belgrádi Slatni Morava korcsmában osztotta szét köztük Ciganovics. A bombákat Szerajevó közelében egy kis faluban rejtették el. Vasárnap reggel Szerajevóban a Csunuiria-utcában egy cukrászboltban találkoztak. Princip mindegyik társának átnyújtott egy bombát azzal a jelmonddal, hogy Ferdinánddal végezni kell. Cabrinovics bombával a hóna alatt Schrey vásári

fényképészhez ment, levétette magát és sietett hogy a merényletet le ne kesse. Prinzip ezalatt a Matin-hidnál strázsált, Grabics pedig egy divatkereskedés előtt állott. Mikor látta, hogy a merénylet sikerült, a bombát a járda szélére tette és elvegyült a tömegben. A merénylet előéletére kiderítette a vizsgálat, hogy semmi nemű foglalkozásuk nem volt. Mégis uri módon éltek, a

Narodna Obrana nevű szerb egyesület látta el pénzzel őket és később bombákkal.

Prinzip jólétére jellemző, hogy szerajevói lakásán a házkutatás alkalmával ezer koronát találtak. A szerb közvélemény mentő körülményről is gondoskodott a merénylet számára. A sajtóiroda világá kürtölte, hogy a merénylet elmezavarodott emberek. Szerajevóba érkezett a híre Jovanovics berlini szerb követ nyilatkozatának. Szerbia berlini képviselője megtagad minden közösséget ama balga agyremmel, hogy Belgrád Ausztria-Magyarország közeli felborulását reméli. A merényletet politikai szempontból Jovanovics katasztrófának tartja. Szerbiának — ugymond — nincs ellenséges szándéka hatalmas szomszédjával szemben. A berlini követ tiltakozik a vád ellen, mely a szerb nemzettel hozza kapcsolatba az értelmi szerzőséget.

A házkutatások és letartóztatások nyomán követik egymást. Most már nemcsak a merénylet után kutatnak, de elfognak mindenkit, akire az a gyanu hárul, hogy résztvevett a rombolásokban és tüntetéseken. Ma délelőtt Maximovics detektívönök letartóztatta Grecsák Péter asztalossegédet, mert rábizonyították, hogy ő vezette az ostromot Jevtanovics Csamelusa Ulica 15. szám alatti magánlakása ellen. Az asztalossegéd egymaga huszezer korona értékű ékszerrel zsákmányolt. A három főbűnös Gabrinovics Prinzip és Ilits, a tanító, a hadbírósg fogházában ülnek. Bebizonyosodott, hogy Ilits is jelen volt a cukrászdában, ahol Prinzip szétosztotta a bombákat és ő is kapott egyet. Megállapították a detektívek, hogy a bombák a szerb határon Loznica közelében voltak elrejtve, innen kerültek Boszniába. Elfogták azt az embert is, aki a merénylet napján Gabrinovicscsal együtt lefotografáltatta magát. Vuksinovics Jovannak hívják, tagadja, hogy része van a gyilkosságban.

Belgrádban vallanak a merényletök.

Szerajevóból jelentik: A nyomozás folyamán Cabrinovics és Prinzip, a két merénylet, akik eleinte cinikusan viselkedtek, beszédesebbé váltak. Ugyanis Cabrinovics azt vallotta, hogy azért tudták rávenni a merényletre, mert családjával és kedvesével állandó veszekedésben és gyűlötségben élt és mint mondja, egyszer már véget akart vetni az egész dolognak. A bombákról azt állítja, hogy

azokat belgrádi tartózkodása alatt kapta

ez pedig a Narodna Obrana, a nagyszerb agitáció központjából, amelyet a merénylet szerzőjével jelöl meg. Prinzip is azt vallja most, hogy Belgrádban vették rá a merényletre. Egy kissé már alábbhagyott azzal a cinizmussal és szemtelen fellépéssel, amellyel eleinte viselkedett. Prinzip kiballgatása nehezebben megy, mint

Cabrinovicsé, mert intelligensebb, de valószínűsábol világosan kitűnik, hogy

eszköze volt a nagyszerb propagandaának,

amelytől ő függetlennek mondja magát.

Illetékes helyről nyert értesülés szerint ismételten történtek kísérletek arra nézve, hogy Szerbiából bombákat és revolvereket lopjanak be Boszniába. Ugyanis már a válság idején megpróbálták nagyszerb megbízottakat küldeni Boszniába és a propaganda megbízható bizalmi embereinél bombákat elhelyezni, de mindig sikerült a bombák felfedezésével a merényletet megghusítani. A bombák ugyanolyanok voltak, mint amilyentől nem robbant állapotban az első merénylet színhelyén találtak. A bombákat rendszeren szappanos ládába csomagolták és a postaküldeményt szappannak jelölték meg.

A rendőrség számos egyént tartóztatott le, akikkel a merénylet az utóbbi időben érintkeztek. Az elfogottak között van a „Srpska Rješa” három munkatársa, Palavestra, Ljagics, Varagics, továbbá a polei szerb lelkész fia Grabes Jesto, a Narod szerkesztője Radulovics Risto és mások. Érdekes, hogy a városban lakó szerb családok gyermekei közül számosan érintkeztek az utóbbi időben a merényletökkel. Ezeket mind alaposan kihallgatták és most kutatnak azután, hogy a merénylet milyen helyeken jártak szerajevói tartózkodásuk alatt. Letartóztatott egy cukrászt is, akinek üzlete a merénylet színhelye közelében van. Állítólag a két merénylet itt tartózkodott néhány perccel a merénylet előtt.

A tegnapi nap és az éjszaka folyamán letartóztatott számos szerb cigányt, akik tulnyomóan Sabac vidékéről valók és akik itt zenéléssel foglalkoztak. A letartóztatottakat ma kiutastották innen.

Óvatosságra int a félhivatalos.

Budapestről jelentik: Az éjszaka folyamán félhivatalosan megerősítik, hogy az összeesküvés szárait Belgrádban szőtték és a merénylet a Narodna Ovrana-tól kapták a bombát, a revolvert és a sztrichnint. Egy későbbi kiadásában a félhivatalos könyomatos kijelenti, hogy ezeket a híreket kellő óvatossággal kell fogadni, mert a vizsgálatról illetékes helyen mindenemű felvilágosítást megtagadnak és a nyilvánossággal semmit sem közöltek.

A Pester Lloyd arról értesül, hogy az a hír, mintha Pribicevics Milán szerb vezérkari helyettes főnök lenne az összeesküvés szerzője, semmiféle ténnyel eddig támogatható nem volt.

Azonban a cáfolat ellenére is tartja magát ez a verzió és beavatott körök is tudnak állítólag arról, hogy igaz.

Letartóztatások Bécsben.

Bécsből jelentik: A legutóbbi három nap alatt öt egyént, három szerb, egy cseh és egy bécsi illetőségű tartóztatottak le és szállítottak az országos törvényszék fogházába. Ezek helyeselték a merényletet és sértőleg nyilatkoztak az uralkodó személyéről.

Kik a cinkosok?

Szerajevóból jelentik: A hatóság végleges megállapítása szerint a letartóztatottak közül csak hat egyén állott összeköttetésben az összeesküvőkkel.

Belgrádi politikai klub a felbujtó.

Szerajevóból jelenti a Magyar Távirati Iroda: Az eddigi vizsgálatból minden kétséget kizáró módon kitűnt, hogy a merénylet összeesküvés eredménye. A két merénylet kívül egész sor embert, többnyire fiatal embereket,

tartóztattak le. Megállapítható ezekről épügy, mint a merénylőről, hogy

a belgrádi Narodna Obrana bérelte fel őket

a merénylet elkövetésére és látta el őket bombákkal és revolverekkel. Megállapítható továbbá, hogy ezt a feladatot elvállalták.

Szserb lapok dicsőítik a merényletet.

Belgrádból jelentik: A lapok egyértelműleg állást foglalnak a szerajevói és mosztári szerbellenes támadásokkal szemben és kijelentik, hogy a szerb lakosságot nem lehet felelőssé tenni két tulhevített lelki fiatal ember esztelen tettéért. A Balkán felszólítja a kormányt, hogy tiltakozzék a szerbellenes tüntetések ellen. A Tribuna szerint a Narodna Obrana egyesület tiltakozó népgyűlést szándékozik tartani. A Mali Journal azt jelenti, hogy Prinzip a fogházban öngyilkosságot követett el. A Pravda rámutat arra, hogy a Boszniában fennálló törvények szerint se Chabrinovicsot, a bombamerénylőt, se Prinzipet nem lehet halálra ítélni. Az előbit azért nem, mert csak gyilkossági kísérletet követett el, az utóbbit pedig azért, mert még kiskorú. A Piemont rámutat arra, hogy Sersies merénylő legutóbbi tiltakozása után Prinzip tiltakozása következett. Ez utóbbi tettnek a bosnyák kormányrendszerben van a magyarázata. Az a körülmény, hogy tettét a szent nemzeti ünnepen, Dan Vidovkor követte el, amelyet éppen a hadgyakorlatokra választottak ki, a fiatal mártir kétségbeesett tettet érthetőbbé és természetesebbé teszi. Ha Ferenc Ferdinánd nem éppen ezen az ünnepnapon keresett volna Szerajevóban ovációkat magának, valószínűleg még ma is életben volna. Senkinek se jut eszébe Prinzip tettét dicsőíteni és miközben Prinzip az inkvizíció kínjait szenved, Ferenc Ferdinándnak és nevének halálát mindnyájan fájjaljuk, de el kell ismerni, hogy ezt egy tizenkilenc éves ifju okozta, aki hazáját az örületig szerette.

Félesztendeje tudtak a készülő merényletről.

Mi is megirtuk tegnapelőtt azt a jelentést, amely szerint Gagliardi, a zágrábi titkos rendőrség főnöke tudott a készülő merényletről s erről jelentést is tett a külügyminiszteriumban, ahol azonban ad akta tették a jelentését. Erre vonatkozólag Gagliardi Emánuel dr. zágrábi ügyvédjelölt ma levelet írt egy fővárosi estilap szerkesztőjéhez, amelyet itt közlünk:

— Tisztelt Szerkesztő ur! Becses lapjának keddi számában zágrábi tudósítást közöl, amelyben az állt, hogy Gagliardi tudott a készülő merényletről. Ehhez a következő megjegyzéseim vannak: Nem áll, hogy én vagyok a zágrábi titkos rendőrség főnöke, foglalkozásomnál fogva ügyvédjelölt vagyok. Tény azonban, hogy

öt hónappal ezelőtt volt tudomásom egy összeesküvésről, amely odairányult, hogy megöljék a király öfelségét és öfenségét a trónörökösst. Belgrádban tervezték a merényletet,

a kivitelét azonban áttették Amerikába, ott keresvén erre alkalmas embert. Pontosabb jelentést tettem erről írásbelileg a zágrábi rendőrségnek. A rendőrség, amennyiben én láthattam, széleskörű rendszabályokat fogantatosított és Mraovics rendőrfőnök, valamint Klobucsarovics másodfőnök eljárásának sikerült, hogy Zágrábot megtisztítsa különféle elemektől, amelyeknek a talpa alatt már égett a talaj és ők ketten többet is megakadályozhattak volna, ha nagyobb meghatalmazásuk lett volna. Ezekután

többé semmiféle összeköttetésem nem volt a zágrábi rendőrséggel. Tudni kell, hogy a nacionalisták részéről igazi veszedelemnek van kitéve, aki lojalis. Ezek az emberek például megtudták, hogy én a rendőrséget figyelmeztettem arra, hogy Belgrádban valami készül. Megtámadtak, hogy kém, denunciáns, bérenc vagyok. A kormányt támogató többség lapja, a Pokret minden alkalommal a legélesebb módon támadott. Ilyenképpen amikor annak, aki dinasztikus érzelmek által sugalt tevékenységet vált ki, saját életét kell féltetnie, nem csoda, ha ilyen merényletek sikerülnek. Igen is tudtam, sőt többet is tudtam, a monarchiában és a szerb királyságban készülő machinációkról, de jelentést nem tettem, mert ez a mostani horvát viszonyok között hiábavaló lett volna. Azt is tudom, hogy a helyreigazítás miatt ezentul nem egy, hanem két revolverrel kell járnom az utcákon. Tisztelettel Gagliardi Emánuel dr. ügyvédjelölt.

Megemlítjük még, hogy ugyanennek a Gagliardinek a feljelentésére tartóztott le a katonai őrség egy hónappal ezelőtt egy szerb nemzetiségi főbadnagyot, aki egy zugkávéházban Péter szerb királyt éltette. Ezt a hirt annak idején a lapok elhallgatták.

Nemzeti ajándék a meggyilkolt királynak.

(Egy aradi kereskedő élményei Szerbiában.)

• Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, július 2.

A szerajevói két revolverlövés nyomában, amely gyászba borította az egész monarchiát, hirtelen fellebbent a sötét fátyol azokról az üzemekről, amelyeket a szerbek ellenünk idáig hemályban meghúzódva folytattak s nyilvánvalóvá lett, milyen alávaló eszközökkel, milyen embertelen és irtózatosságon szövegettek szálait annak az összeesküvésnek, amelynek áldozata lett egy férfi, akit a sors magasatos történelmi hivatással ruházott fel s egy asszony, akinek gyönyörű homlokát az anyai és hitvesi hűség szent glóriája fonta körül. Gyűlölettel és megvetéssel fordul el a művelt emberiség azoktól, akiknek boszorkánykonyhájában megszületett ennek a borzalmas cselekedetnek a terve s hogy eszközeikben mindig milyen kevéssé válogatósak voltak a szerbek, annak jellemzésére két érdekes történetet mondott el az Aradi Közlöny munkatársának Berta Titusz, Arad város törvényhatósági bizottságának tagja, vaskereskedő, alapos ismerője egész Szerbiának.

Az első történet arról szól, miként kapott trónraléptekor nemzeti ajándékot Szerbiától a tragikus véget ért Sándor király.

— Orsovától nyugatra, — így mondotta el Berta Titusz — a Duna mellett van Májdánbek, ahol kitünő vöröszret termelnek. Körülbelül huszonöt évvel ezelőtt kibérelte ezt a területet egy nagy angol cég, Gustav Chodonir és Társa. Az angolok, akiknek Németországban és a monarchiában is vannak érebányáik, ötven éves szerződést kötöttek a szerb kormánnyal, s csakhamar hozzáláttak, hogy minél intenzívebb termelést fejthessenek ki, aminek érdekében több milliós beruházásokat tettek a telepen. Sok száz munkással folyt az üzem, néhány évig nyugodtan dolgoztak az angolok, mikor egyszerre, Sándor király trónralépése előtt, felszólítást kaptak a kormánytól, hogy hagyják ott bányáikat és költözzenek el Szerbiából, mert szerződésben vállalt kötele-

zettségeiknek nem tettek eleget. A szerződés szerint — mondották a szerbek — az angolok kötelesek lettek volna vasat is termelni, ezt pedig elmulasztották, — s ezen az alapon állították azt, hogy joguk van az angolokat kiutasítani. Az angol cég természetesen nem egykönnyen nyugodott bele abba, hogy tíz éve folytatott üzemét, melynek fejlesztésére milliókat áldozott, elveszítse. Elszántan védekeztek, még fegyveres küzdelemre is sor került, de végül is kénytelen volt otthagyni mindenét, elköltözni Szerbiából. Diplomáciai tárgyalások is megindultak ebből az esetből kifolyólag, de a szerbek olyan furfangos ravaszsgal kapaszkodtak bele a szerződés homályos pontjaiba, hogy az angolok nem kapták vissza bányaterületüket. És az ilyenmódon megszerzett területet

Szerbia ezután nemzeti ajándéku adta Sándor királynak.

Szegény nem sokáig élvezhette...

A másik történet:

— 1896-ban Petrovoszeló községben voltam. Egy délután a község temploma mellett nagy gyülekezetet találtam. Odasiettem én is, és hallottam, amint az új prefektus — éppen kormányváltás volt — felszólította az öreg községi bírót, akinek birói tisztsége lejártához még egy éve volt hátra, hogy azonnal mondjon le, mert saját párthivei közül ő már másik bírót nevezett ki. Az öreg bíró természetesen tiltakozott az ilyen önkényes eljárás ellen, néhány percig vitatkoztak, végül is a prefektus úgy fejezte be a vitát, hogy

revolverével rálőtt az öreg emberre, aki holtan esett össze.

A prefektus által kinevezett bíró azután nyugodtan elfoglalta hivatalát.

Ilyen radikális módon történik Szerbiában egy birói kinevezés.

SPORT.

+ Bajnoki mérkőzés az ATE pályáján. Tudvalevő az ATE. vasárnapi vendégéről, a TAK-ról, hogy csapata a legnehezebb viszonyok között is megállja a helyét és mindig oly játékot produkál, amely teljesen megnyeri a közönség tetszését. Ezt láttuk azon a két mérkőzésen, amelyen nálunk itt Aradon játszott az AAK. és az ATE. ellen. Az ATE ról is tudvalevő, hogy csapata a legfőbb csapatok egyike a délvidéken és azt hisszük, hogy a közönség, amely már megelégedte a durva meccseket, nagy élvezetet fog találni a két csapat játékában. A TAK—ATE. bajnoki mérkőzés előtt fél 4 órai kezdettel egy előmérkőzés lesz, a melyet az AIFC. Waggonyári ifjúsági komb. játszik a ATE. csapataival.

+ Football-mérkőzés az AAK. pályán. Ismét érdekes sportesemény színhelye lesz vasárnap délután az AAK. pálya. Temesvár egyik legjobb csapata, a Temesvári Football Klub fog mérkőzni az egyre javuló és fejlődő AMTE-vel. Ebben a szezonban már másodszer találkozik ez a két csapat. Az első találkozásnál az AMTE nyerte a mérkőzést. Tekintettel a mérkőzés nagy jelentőségére, a temesvári csapat teljes első csapatával randul át Aradra. A jobb-összekötő helyégre először szerepel Visnyovszki, továbbá Langer. Az AMTE-ban viszont először mutatkozik be Markovics. A mérkőzés, amely délután fél hatkor kezdődik, az AAK. pályáján kerül döntőre.

+ Az Aradi Atletikai Klub választmánya 1914 július 3 án délután 5 órakor a Millennium kistermében ülést tart a következő tárgysorozattal: Jegyzőkönyvhitelesítés. Tagfelvétel. Folyó ügyek. Sporttelep építési ügy. Játékosok bal-eset biztosítása. A tagok megjelenését kéri az elnökség.

Lerombolt szerb templomok.

(Folytatódnak a szerb ellenes tüntetések.)

Távirati tudósítás.

Szerajevó, július 2.

Ma már teljes a csend a város utcáin, a statárium minben erőszakosságot megbénított, a forgalom és az élet olyan, mint rendesen. Ott ahol még huszonnégy órával ezelőtt rombolt és zuzott a népharag, ott ma a legteljesebb a rend és nyugalom. A statárium közvetlen hatása éjjel érvényesül erősen, amikor a kávéházak és vendéglők sötétben, leeresztett rolókkal ásitának az éjszakába. Az utcák kihaltak, egy lelket nem látni, az emberek félnek házaikból kimozdulni.

Szerajevó népe izzó gyűlöletet táplál lelkében a merénylők iránt. Amerre az ember csak jár, utcán és kávéházakban vad elkeseredéssel beszélnek a trónörökös pár gyilkosairól. Mindenki halált kiált fejükre. A város lakossága nyilvános kivégzést akar. Ez a közhangulat. Valószínű is, hogy *Prinzip kivégzése nyilvánosan fog megtörténni*. Itt azonban igen sok és főképen politikai szempontok jönnek tekintetbe. Kérdés, hogyan gondolkodnak a nyilvános kivégzés tervéről Bécsben és Budapesten az illetékes tényezők. Sok függ majd annak kiderítésétől is, hogy Belgrádnak mennyiben van része a merényletben. Szóval ma még korai volna erről a dologról beszélni. Két-három nap múlva már tisztábban lehet majd látni és többet lehet tudni.

Feldúlták a szerb temetőt.

Tuzlából jelentik: Tegnap egész nap nagy zavargások voltak, melyek csak akkor értek véget, mikor kihírdették az *ostromállapotot*. A lakosság legalsóbb rétegei, a külvárosok népe, mozlímok és cigányok, bevonultak a városba s hatalmas tüntetést rendeztek *Stojanovics dr. szerb Narod-párti képviselő lakása* előtt, majd benyomultak a házba, elpusztították az irodát a butorokat, drágaságokat kihordták az utcára és összetörték. *Stojanovics* kezelte *Vasziljevics* ismert oroszpartii agitátor ügyvédi irodáját, aki közvetlenül az annexió után hagyta el Tuzlát, hogy a külföldön agítáljon a monarchia ellen. *Stojanovics* elmenekült a dühöngők elől. A rendőrség és esendőrség kivonult, a zavargók azonban velük is szembeálltak. Katonáság vonult ki s az azután szétszálta a tüntetőket. Az éjszaka folyamán a zavargások megismétlődtek. A Grand Hotel és számos szerb magánház ablakait bevették, majd megrohanták a szerb temetőt is, a sírköveket összetörték és a csontokat kihányták az utcára. Egy rendőr egy zavargó mozlimot megsebesített, mire nyomban leszerelték. A stolaci kerületben levő *Gabellában* mozlímok és horvátok megrohanták a szerb templomot is teljesen feldúlták. Igen sok embert letartóztattak.

Tüntetések Horvátországban.

Zárából jelentik: Metkovicus kerületből jelentik, hogy a horvát lakosság tüntetéseket rendez a szerbek ellen. Fort Opus községben a görög-keleti kápolnát erősen megrongálták. A hatóságok intézkedéseket tettek további kihágások megelőzésére.

Eszékről jelentik: A múlt éjjel mintegy ötven fiatalemberből álló csoport zajosan tüntetett a szerbek és a szerb-horvát koalíció ellen. *Maximovics dr.* az elhunyt *Brankovics* patriarcha vejének palotája előtt volt a tüntetés a legerősebb. A tüntetők több ablakot bezúrtak, majd a király éltetésével és a szerbek abcugolásával elvonultak. A rendőrség végül szétszórta a tüntetőket, mire helyreáll a rend.

Eszékről jelentik: Diakovóban tegnap

megújultak a szerbellenes tüntetések, még pedig erősebb mértékben, mint eddig. Az utcákon sok száz főnyi tömeg vonult végig, ilyen kiáltások közben: — *Le Szerbiával, le a gyilkosokkal, dicsőség Ferenc Ferdinánd emlékének*. A tüntetők több szerb polgár házát megrongálták. A tömeg a koalíció, főleg *Ribar* képviselő ellen gyalázó kifejezéseket használt. *Krapac* püspököt lelkes ovációkban részesítették.

Véres tüntetések Bécsben a szerb követ ellen.

Saját tudósítónk telefonjelentése.

Bécs, július 2.

Ma este újból tüntetés volt a szerb nagykövetség épülete előtt. Több száz főnyi tömeg vonult fel és zajos abcugolások, fütyök hallatszottak. A tüntetésnek a rendőrség vetett véget.

Késő este megújultak a tüntetések, még pedig sokkal nagyobb mértékben. Mintegy kétezer főnyi tömeg, jobbra katolikus diákok, vonult a szerb követ épülete elé, zajosan abcugolták *Péter királyt* s Szerbiát és éltették a Habsburgokat. Mikor észrevették, hogy a szerb követ lakásának erkélyéről vékony gyászfátyollal bevont szerb trikolór leng le, hangosan követelték, hogy vagy vonják be a zászlót, vagy tegyenek rá szélesebb gyászfátyolt.

Lábas alispán ma ideérkezett, hogy megtegye a szükséges intézkedéseket. A csendőrséget megerősítették.

Bródból jelentik: Itt is szerbellenes tüntetések voltak. A szerb templomokat és iskolákat, majdnem minden szerb házat megrongáltak és a berendezéseket összetörték. *Messics* kerületi előljáró kihirdette az enyhébb ostromállapotot.

A követ rögtön engedett a követelésnek és szélesebb gyászfátyollal vonatta be a szerb zászlót.

A tüntetők azonban ezzel sem elégedtek meg, újból lármázní, abcugolni kezdtek. A rendőrség közbelépésére szétszóróztak, de néhány perc múlva újra összegyűltek. Ez néhányszor megismétlődött, mire a rendőrség kardot rántott és így akart véget vetni a tüntetésnek. A tömeg erre kövekkel kezdett dobálózni, sőt néhány revolver lövés is eldőrdült. A tömeg nagy izgatottság vett erőt és a rendőrségnek csak nehezen sikerült véget vetni a tüntetéseknek, amelyek alatt számos sebesülés és letartóztatás történt.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Színházi műsor:

Péntek: *Tökéletes asszony*, operetta és *Kabaré*. Király Ernő és K. Solti Herminia fellépéssel.

Szombat: Nincs előadás.

Vasárnap: Délután: *Kis király*, operetta. Este: *Kabaré: Nincsenek már gyerekek: Zsur a ligetben*. Király Ernő és K. Solti Herminia fellépéssel.

* *Varsányi Irén vendégjátéka*. A művészet csúcán és a művészet lépcsőit előtt: ez a látnivaló jutott ma este a *Tündérlaki lányok* nagy publikumának. A csúcson *Varsányi Irén* állott, a színjátszásnak azzal a fejedelmi tökéletességével, amelyről a vidéki vendégjátékok alkalmával nem alkalomszerű kellő méltatást írni. Csak föl kell jegyezni a lelkesedést, amely fáradhatatlanul és szenvedélyesen tombolt a tapsban és a művésznő ünneplésében. Lenn pedig, a kezdet előtt egy aradi kisasszony szerepelt: *Fülöp Irma*, aki *Tündérlaki Sárít* játszotta. Az ő fogyatékságai nemcsak annak a nagy ellentétnek keretében ríktottak, de a sűrű visszaemlékezésben, amelyek ennek a szerepnek előbbeni aradi viselőjét és remekelőjét: *Komjáthy Micit* állították melléje. *Fülöp Irma* igen kedves, föltétlenül színpadképes jelenség, aki első föllépésénél is a bátorságnak és a lámpaláztól szinte mentes játéknak adta jelét. Sajnos, az érzés, a természetes színpadi szó, a mozdulatok helyessége még sok tanulni valót kíván. Ma még, — ezt őszintén meg kell mondani — sokkal több volt benne a műkedvelő, mint a művészet jelöltje. (f. r.)

* *A színház jelentései*. Király Ernő, meg *Solti Hermin* lesznek most vendégei az aradi nyári színháznak. Királyék egyenként is pompás és kitűnő attrakciói a színháznak, hát még így együttesen. A vendégszereplésüket — amely pénteken kezdődik — épen ezért a legteljesebb érdeklődés előzi meg; Uj alakításokkal jönnek most Királyék: Király Ernő pénteken a *Tökéletes asszony* vezetészeropét játsza el. Solti Hermin pedig új kabarédalokat énekel.

A trónörökös iránti kegyeletre való tekintettel — mint ismeretes — szombaton általános gyász lesz Aradon s így a színházi előadás sem lesz megtartható. Erre való tekintettel a Király-pár vendégszereplésének műsora olyképen alakul, hogy vasárnap este lépnek fel másodszor

Királyék, elsőrendű műsor keretében. *Kabaré*-est lesz ekkor, amelyben az aradi társulat tagjai is részt vesznek, persze Királyék is, ezenkívül színre kerül a „Zsur a ligetben” s egy pompás egyfelvonásos vigjáték: „Nincsenek már gyerekek”. A szombatról elmaradt előadás pedig hétfőn tartja meg a színház, ekkor a Nemtudomaka kerül színre, Király Ernővel, Solti Hermin pedig kabarédalokat énekel.

* *A vegyész titka. Zanda boszúja*. (Az *Uránia* színház szenzációs bemutatója.) Két kiváló drámát mutat ma be a színház. Az egyik: *A vegyész titka*, egy kémikus története, ki a törhetetlen cement készítési módját találja fel. A *Beton-Trust* mindent elkövet, hogy a készítés titkos formuláját magának megszerezze és mákor ez békés tárgyalásokkal nem sikerült, csalárd uton, a vegyész sógorát rábírák, hogy az ellopja. Azonban sikerül az okmányt a tolvaj kezéből visszaszerezni és a vegyész megtudva a valót, örömmel bocsájt meg a bűnbánó sógornak. A másik kép: *Zanda boszúja*, egy orosz cigány jelenet tár élénk. Főszereplője egy szépséges cigányleány, aki elhagyja nyomorúságát és beteg fivérét és követi a gazdag barátot.

* *A nadrágnélküli csendőr*. (Francia bohózat az *Apollóban*.) Pompás és feledhetetlen mulatságban volt részük azoknak, akik ma végignézték az *Apolló-színház* új műsorát. A francia szellemesség régen nyilvánult meg olyan frappánsan, mint „A nadrágnélküli csendőr” című bohózatban, amelynek meséje a finom ötletességtől szípkázik s az alakjai groteszk formákkal és esetlenségeikkel állandóan derűtségben tartják a nézőteret. A premier közönsége hálásan tapsolta meg a nagyszerű képet, amelynek holnap, pénteken is valószínűleg sok nézője fog akadni. A többi képek is nagy tetszést arattak, különösen „A botrány” című drámai film volt még hatással a publikumra. 3

* *A szerajevói eseményekből* a trónörökös és családja, az új trónörökös pár, Szerajevó látkepe, a holttestek kihajózása Triesztben és a bécsi temetés legközelebb az *Urániában*. 5

* *A főkapitány a trónörökös pár ellen* elkövetett merénylet bemutatását nem engedte meg, így az *Apolló-színház* ezt a részt kihagyta a filmből s *Ferenc Ferdinánd* és hitvesének szerajevói látogatását és a drága holttestek hazaszállítását fogja bemutatni. 3

* *A fürdőző és nyaraló közönség* figyelmébe ajánljuk *Kerpel Izsó* 100,000 kötetes kölcsönkönyvtárát.

Hazatértek a halottak.

(A trónörökös-pár holttestének utja.)

Távirati tudósítás.

Trieszt—Bécs, július 2.

A fenséges halottpár még egy utolsó éjszákát töltött a tenger hullámain, ma reggel aztán partra szállították a *Viribus Unitis* hadihajóról Ferenc Ferdinánd és Hohenberg Zsófia koporsóit. A kikötőváros tizezrei özönlötték el a partokat, a nemzetiségi és pártbeli választófalak leomlottak s ott volt együttes érzéssel mindenki, hogy az elvetemült merénylet áldozatainak a végtisztséget megadja. Már a hajnali órákban özönlött Trieszt minden részéből és a környékről a nép, a sűrű tömegek ellepték a Rivat, a mólókat, a kikötőben horgonyzó hajókat, s a többi vízi járművet. Az utvonalat is, amelyet a gyászmenetnek kijelöltek, a katonaság mögött szintén korán szállotta meg a nép.

A molo San Carlón, ahol a halottal földet érnek, a gyász sötétségébe és aranyába vont két díszes ravatal. Itt reggel hét óra után se reglenek egybe a kiválóságok. A tábornoki és tengernagyi kar *Hans* ellentengernaggyal az élén. Itt tűnik fel *Willemk* hajórajparancsnok, *Kondelka* tengerészeti kerületi parancsnok, a katonai és a tengerészeti méltóságok mögött a tisztikar küldöttségei helyezkednek el. A térség jobb felén *Hohenlohe* helytartó, állami és más funkcionáriusok s állami tisztviselők feketéllő csoportja. A Riva mindkét oldalán rengeteg egyesület, testület, az összes gazdasági intézmények képviselői. Közvetlenül a ravatal mellett a haditengerészet díszszázada, előtte a római katolikus klérus, *Carlin* trieszti püspökkel s a többi felekezeti papsága s a társadalom összes köreiből való előkelőségek az impozáns gyászoló gyülekezetet a térség határait szegélyezve mintegy keretbe foglalja a tanuló ifjuság többszörös kordonja.

Nyolc óra. Ágyuk tompa dobbanása szólal meg s e komor, lüktető gyászhangok kísérete mellett feltűnnek a hadizászlóba burkolt koporsók s a hadihajók szakadatlan ágyudörgése, Trieszt minden harangjának lelket rendítő zugása közben tengerészaltisztek hozzák a partra a világ igaz részvéte közepette hazatérő halottakat. Minden fejről leválik a kalap, minden katona tiszteleg, a ravatalra kerülnek a koporsók, nyomukban a díszkíséret. Most előáll Trieszt püspöke és impozáns egyházi segédlettel végzi el a megindító szertartást. Ujra dörögnek az ágyuk, a koporsókat már fölemelik a halottas díszkocsikra, előttük sorakozik hét koszos kocsis, amelyeken alig talált helyet a temérdek patina, babér és százféle virág.

Elindult a gyászmenet, élén lovas rendőrcsapattal, a koszos kocsik után a papság, most a fenséges asszony és urának hallottas kocsija, majd a notabilitások, a katonai kíséret *Alinke* vezérőrnagy vezetése alatt s a gyászfátyolos zászlók alatt a testületek, küldöttségek. Két gyalogos század és egy díszbe öltözött rendőrcsapat, rekesztette be a hosszan hullamzó felvonulást. Könyező, néma, meghatott emberek sűrű sorfala között így vonul a menet a déli pályaudvar felé, a házakon gyászzászlók feketélnek, az utcai lámpák és a kirakatok lámpásai gyászfátyollal tompított lángja vet sárgás fényt a csoportokra. Negyedtíz óra a pályaudvarhoz értek a halottak.

A gyászvonat utja.

Tíz óra után indult el a déli vasút pályaudvaráról a koporsóvivő különvonat. Ezek állottak a pályaudvaron, hivatalosak, előkelőségek és díszbe öltözött katonák, a nép tizezrei kívülrekedtek. De sok kilométernyire az állomástól ott, ahol már a szabad térségen futnak a sínek, tengersokaság állott sorfalat a méltó-

ságosan tovarobogó gyászvonat előtt. Itt bucsuztatta legszebben a gyászoló Trieszt a trónörökös. A környékről is rengetegen jöttek ehhez a katonas tiszteletéhez. Az apró állomásokon csak keresztül robogott a külön vonat, de azért községek sokadalma özönlött ki, hogy lássák a nagyszerű gyászmenetet. A koszikból babérkoszorúk és virágok nehéz szaga áradt s itt-ott az ablakokban megjelent egy merev, hallgatag fej, néhány díszbe-gyászba öltözött testőr alakja. A délvidékiek hangosan zokogtak s az asszonyok sok helyütt rózsákat hintettek a sínekre.

Az első állomás, ahol a gyászvonat néhány percig tartózkodik: *Laibach*. A pályaudvaron néma gyással várakozik a papság, a hatóság fejei, a katonaság s a gyászruhás hölgyek. A

Bécsben a monarchia martirjai.

(Bécsi tudósítók telefonjelentése.)

Bécs, július 2.

Már este nyolc óra felé valóságos néparadat özönlött a déli vasút pályaudvara felé. Az indóházhoz vezető utókon, amelyeken keresztül a gyászmenetnek el kellett vonulnia, ezrével állottak az emberek, férfiak, asszonyok, gyermekek. Csendes és komoly volt a tömeg, méltóságteljes nyugalom uralkodott, még a beszélgetés is halk hangon folyt; természetesen csak a szomorú tragédiáról beszéltek az emberek és *Prinzip* nevét lehetett gyakran hallani. Több százezen voltak, akik eljöttek ide, hogy tanui legyenek a komor menetnek, a legtöbben fekete ruhát viseltek, sokak karján gyászzsallag feketéllett és megható volt az a kedves figyelem, amellyel sokan *gomblyukukba tűzték a megölt trónörökös kedvenc virágát, a rózsát, amelyet vékony gyászzsallaggal vontak be.* Számos egyesület vonult ki, nagy, fekete zászlóival.

A rendőrség sűrű kordont vont a pályaudvartól egészen a Hofburgig. A *Prinz Eugén* Strassén, a *Schwarzenberg-Platzon* és *Ringstrassén* keresztül s az egész utvonalon szűmetelt a kocsiforgalom. A Burg udvarán a testőrség tartotta fenn a rendet. Ezt is zsufozásig megtöltötte az óriási közönség, de mindenütt széles utat hagytak a forgalom számára. Kezéssel nyolc óra után megkezdődött a kocsik felvonulása a pályaudvarhoz. Katonai hivatalnokok, katonatisztek kocsin, díszruhás tábornokok automobilon hajtottak az állomáshoz. A kordont alkotó csapatok feketével bevont zászlókkal és dobokkal állottak fel. A tömeg között a megölt trónörökös-párt és gyermekeit ábrázoló levelezőlapokat árultak, ezrével vette a képeket a közönség.

Impozáns látvány volt a feketébe borult hatalmas pályaudvar. Az ablakokból fekete zászlók lengtek, a bejárat feketével dekorálva, a lépcsőkön fekete szőnyegek, tropikus virágok egészen az udvari vesztibülig, amely szintén be volt vonva a gyász sötét színével. Az udvari váróterem közepén két katafalk volt felállítva, a perronon pálmák és más délszaki növények. Este kilenc órakor érkezett meg a két hatlovas gyászkocsi. Fél tízkor vonultak fel a csapatok a díszszázad baloldalán álltak *Hötzenendorfi Conrad* vezérkari főnök, *Krobotin* hadügyminiszter, *Georgi* Landwehrminiszter, *Schemua* hadtestparancsnokok és a tábornoki kar.

Tíz órakor érkezett a pályaudvarra

Károly Ferenc József trónörökös.

akinek a jövetelére nagy mozgás támadt. A trónörökös külsején meglátszott a mély felindulás. Ő előtte érkeztek már meg *Montenuovo* herceg főudvarmester, *Seidl* udvari plébános és *Ferenc Ferdinánd* udvartartásának hivatalnokai.

Pontban tíz órakor elhangzik a parancs: vigyázz! Tompán megperdülnek a dobok, meghajolnak a fekete zászlók, a trombitások a generálmarsot fújják és méltóságteljes lassúsággal begördül a pályaudvarra a halottakat hozó vonat. A díszszázad vigyázba áll, altisztek és udvari szolgák a vonatához sietnek, ahol levessik a plombákat a koporsóról. A trónörökös koporsóját altisztek vették vállaikra, a hercegnőt udvari lakájok és

mind a két koporsót bevitték a vesztibülbe.

dalárdák is kivonultak, de nem engedik őket énekelni. A gyász annál komorabb.

Steinbrückből jelentik: A holttesteket vivő vonat délután két óra negyven perckor érkezett ide. A fekete gyászpompába öltözött pályaudvaron megjelentek a hatóság fejei, a lelkeszi kar, a községtanácsos, az iskolák ifjúsága és a lakosság. *Burghausen* kerületi főnök a vonat kíséretének a lakosság nevében mély részvétét fejezte ki. Öt percnyi tartózkodás után a vonat elindult az állomásról, s a vonat mellett hosszú sorban, megilletődve állott a lakosság.

Cillyben, ahová a vonat három óra tizenkét perckor érkezett meg, hasonló mély részvételt fogadta a hatóság és a lakosság a halottakat.

A koporsók mellett darabantestőrök alkotnak díszőrséget. *Kummerskirch* báró főudvarmester és *Bardolf*, a trónörökös katonai irodájának főnöke elhagyják a kocsit. A váróteremben *Károly Ferenc József* imazsámolyra térdel s ezt teszi *Montenuovo* herceg is. A kíséret urai helyet foglalnak a szalónban. *Seidl* udvari pap, az udvari papság többi tagjainak segédletével beszenteli a koporsókat, altisztek és udvari szolgák megint vállaikra veszik és a pályaudvar előtt álló két gyászkocsira helyezik.

Az állomás előtt levő közönséget mély meghatottság fogja el, amikor

lassan megindul a gyászmenet,

amelynek élén két udvari lovas halad. Követi őket *Ferenc Ferdinánd* dsidás ezredének fél százada, azután kétlovas udvari kocsis, amelyben *Rosner* és *Martin* udvari komisszáriusok ülnek. Kétfogatu udvari kocsikon követik *Eszterházi Rezső* herceg és *Cernin Pál* gróf kamarások, *Bardolf*, a katonai iroda főnöke, *Wanderstraten* gróf és *Morsey* báró kamarások, *Montenuovo* herceg és *Rummerskirch* báró. Két lámpát vivő udvari lovas után megy *Ferenc Ferdinánd* koporsóját vivő gyászkocsi, amelynek mindkét oldalán öt öt altiszt halad, azután a hercegnő gyászkocsija, kétoldalt udvari lakájokkal. A kocsik jobb oldalán tizenkét alabárdos drabanttestőr, baloldalán kivont karddal tizenkét gyalogtestőr. A gyászkocsik után megint két udvari lovas és két udvari kocsis, amelyen a megölt trónörökös-pár személyzete foglal helyet. A menetet bezárta *Ferenc Ferdinánd* dsidás ezredének másik fél százada s a menet egész hosszában gyalogos katonaság kordont alkot.

Amerre csak elvonul a szomorú menet

a közönség mindenütt kalaplevéve néma megindultsággal üdvözlí.

A *Prinz Eugén* strassén, a *Schwarzenberg* platzon és a *Ringstrassén* keresztül a Burg külső kapujához ér a menet, ahol fegyverbe lép a kapuőrség, a dobosok és trombitások a generálmarsot játszik. Innen a *Schweizerhof*-hoz érkezik a menet, ahol *Choloninszky* gróf főszertartásmester átveszi a két koporsót, amelyet altisztek és udvari lakájok a nagyköveti lépcső feketével díszített csarnokába visznek. *Seidl* udvari pap itt megint beszentelte a koporsókat, amelyeket ezután levitték a plébániai templomba. A koporsók mellett két arciére testőr, két magyar testőr, négy drabaut és négy gyalogtestőr áll fel, s itt foglalnak helyet *Montenuovo* herceg és a kíséret többi urai. A templom egészen fekete, középen két fekete katafalk, ezekre állítják a koporsókat, amelyek felett fekete baldachin van. A trónörökös koporsójára ráteszik a császári koronát, a főhercegi kalapot, a tábornoki kalapot, a tábornoki kardot, kis párnára összes rendjeleit. *Hohenberg Zsófia* hercegnő koporsójára egy pár fehér keztűt és egy legyezőt

helyeznek.

A templomban már előzőleg helyet foglaltak *Zita* főhercegnő, *Mária Terézia* és *Mária Annunziata* főhercegnők. *Seidl* megint beszenteli a koporsókat, ezután *Rummerskirch* báró átadja a koporsók kulcsait *Montenuovo* hercegnének s ezzel a mai szertartás véget ért.

Vilmos császár nem vesz részt a trónörökös pár temetésén.

(Henrik porosz herceg utazása is elmarad. — Féltek Bécsben a külföldi fejedelmeket. — Készülődés a temetésre.)

Saját tudósítónk telefonjelentése.

Berlinből jelentik: Ma reggel riasztó hírek terjedtek el a városban Vilmos császár állapotáról. Azt beszéltek, hogy a császár erősen meghűlt és súlyos influenzában megbetegedett. Az első hírek túlzottak voltak, mert mint hivatalosan jelentették, a császár csupán könnyű indiszpozícióval küzd. Állapota azonban mégis annyira komoly, hogy szó sem lehet róla, hogy a temetésre elutazzék Bécsbe. A császár erősen ragaszkodott hozzá, hogy ott lehessen a temetésen, de még az ő energiája sem volt képes ellenmondani az orvosok határozott akaratának, hogy a szobát őrizze. A császárt nagyon lehangolta, hogy nem mehet el legjobb és leghivebb barátja temetésére.

Berlinből jelentik: Vilmos császár más jelentések szerint, izomrándulásban szenved, azért nem vehet részt a temetésen. Helyette valószínűleg Henrik porosz herceg fog elmenni, de nem tudják, hogy hivatalosan kapott-e megbízatást?

Bécsből jelentik: Ma délben érkezett meg Schönbrunnba a távirati értesítés Berlinből, hogy

Vilmos császár beteg és nem jöhet el a trónörökös temetésére.

A császárt a temetésen Frigyes Vilmos trónörökös helyettesíti.

Berlinből jelentik: Henrik porosz herceg, aki az eredeti terv szerint Vilmos császárt Bécsbe kísérte volna a temetésre, ma délután öt órakor Kielből Potsdamba érkezett.

A herceg rövid ideig tanácskozott a császárral, mire bécsi utazásának tervét ő is elejtette.

Bécsből jelentik: Tegnap és ma több egyént fogtak el, akik ellen az a gyanu, hogy a temetésre ideérkező külföldi fejedelmek életbiztonságát veszélyeztették volna.

Budapestről jelentik: Berlinből késő éjjel érkezett jelentés szerint Vilmos német császár és Henrik porosz hercegnek a temetésről való távolmaradása azért történik, mivel a temetésen kerülni akarnak minden katonai pompát és ezzel is dokumentálni akarják, hogy a temetés tisztán családi jellegű lesz.

Trónörökösök a temetésen

Konstantinápolyból jelentik: A Tanin jelentik: A szultán megbizta, Jusszuf Izzedin trónörökösöt, hogy őt Bécsben Ferenc Ferdinánd trónörökös temetésén képviselje. A trónörökös ma reggel Bécsbe utazott. Onnan visszatérve a trónörökös nemsokára Vilmos császár meghívása folytán a német hadgyakorlatokra utazik.

Bécsből jelentik: Ferdinánd román trónörökös holnap ideérkezik, hogy Károly királyt a temetésen képviselje.

József főherceg koszorúja.

József főherceget és családját Kistapolcsányban érte a vasárnapi véres tragédia híre. A főherceg, aki a vasárnapokat mindég Kistapolcsányban nyaraló családja körében tölti, nyomban autóra ült s a fővárosba utazott. Itt már várták a merényletről szóló újabb hírek. Ma délután három órakor a főherceg Bécsbe utazott, hogy résztvegyen a temetésen. Augusztia

főhercegasszony Kistapolcsányból indul a temetésre. Valószínű, hogy József Ferenc főherceg is részt vesz a temetésen. A főhercegi pár már a koszorukat is megrendelte, amelyeket Bécsben készítenek.

A képviselőház küldöttsége.

Budapestről jelentik: A Ház ma tízperces ülést tartott, amelyet az elnökség kizárólag azért hívott össze, hogy a trónörökös és neje végtisztességén való részvétel tekintetében határozatot hozzon. Vagy negyven képviselő volt jelen Tisza István miniszterelnökkel az élén. Az ellenzék távol maradt, mert a temetésen külön képviselteti magát.

Beöthy Pál elnök tizenegy órakor nyitotta meg az ülést. Bejelentette, hogy a trónörökös pár beszentelése a miniszterelnök átirata értelmében pénteken délután négy órakor lesz a wien-i udvari kápolnában. Ezen a szertartáson a Ház az elnök vezetése alatt idősebb Erdély Sándor, Karátsanyi Jenő, Khuen-Hederváry Károly gróf, Pejachevich Márk gróf és Zichy János gróf tagjai útján képviselteti magát. A küldöttség a Ház nevében koszorút helyez a ravatalra.

A magyar hivatalos világ szombatán délelőtt tíz órakor részt fog venni a Mátyás-templomban tartandó rekviemen. A gyászmisét Csernoch János biboros hercegprimás mondja. Az országgyűlést ötven tagú küldöttség képviseli a rekviemen. A Bécsbe utazó küldöttséget az újságok útján fogják tájékoztatni. A szombati rekviemre reggel kilenc órakor a képviselőházban gyülekezik a küldöttség s testületileg vonul fel a Várba. A Ház az elnök előterjesztéseit elfogadta s a jegyzőkönyv hitlesítése után az ülés véget ért.

Bécsből jelentik: Beöthy Pál, a képviselőház elnöke és Szmeccsányi Lajos egri érsek ma reggel ideérkeztek, hogy résztvegyenek a trónörökös temetésén. Az egri érsek a magyar főpapságot képviseli, mert Csernoch primás a temetés napján Budapesten celebrál gyászmisét.

Budapest a temetésen.

Budapestről jelentik: Ferenc Ferdinánd trónörökös és Hohenberg hercegnő temetésén a főváros is képviselteti magát. Tekintettel arra, hogy a kápolna nagyon kicsiny, alig van benne hely, a főudvarmesteri hivatal szigorúan megszabta a kiküldöttek számát. Bécs városa is két kiküldöttel szerepel s Budapest sem kaphatott helyet nagyobb számú képviselő részére. Bárczy István polgármester és Harrer Ferenc tanácsnok pénteken reggel kilenc órakor indulnak Bécsbe a nyugati pályaudvarról, azzal a külövonattal, melyet a budapesti meghívottak számára indítanak. A főváros koszorúival Melly Béla tanácsnok már ma délután két órakor elutazott a fővárosból. A két koszorú babérlevelekből készült, gömbölyű és vékony nemzetiszínű szalagokkal van körülfontva. Széles piros-sárga-kék selyem szalagokon arannyal van kihimezve a következő felírat:

Ő császári és királyi fensége Ferenc Ferdinánd trónörökösnek. — Budapest székesfőváros közönsége. Ő fensége Hohenberg Zsófia hercegnőnek — Budapest székesfőváros közönsége.

A koszorukat egy díszbe öltözött huszár viszi. Holnap délelőtt helyezik el azokat a Belvedere kápolnájában. Ma délben megérkezett Bárczy polgármester címere a kabinetiroda távirata, mely a király köszönését nyilvánította a főváros részvéteért.

HIREK.

„Belgrádban töltik ellenünk a bombákat“ . . .

(Tisza István gróf a háború ellen.)

Saját tudósítónk telefonjelentése.

Budapest, július 2.

Egy fővárosi estilap mai számában „Idill a munkapártban“ címmel a következő cikket közli:

A munkapárti körben tegnap este nagyon harcias volt a hangulat. A képviselők a szerajevói eseményekről beszélgettek, az ifjú honatyák, Kállay Tamás, Farkas Pál és társaik olyan harcias kedvben voltak, hogy talán a Prinz Eugén Marsot is elfújták volna, ha közbe nem érkezik Tisza, aki egy darabig némán hallgatta az ifjuság kitérőseit, végül megszólalt:

— Ne heveskedjétek, — mondotta Tisza — nem tesztek vele szolgálatot senkinek. Olyan országgyűlés, amely tíz éven át nem adta meg az ujoncokat, nem követelheti háborút. Most már dolgozik a képviselőház, de a felelősséget egy háború esélyeiért nem vállalhatjuk. Meggyőződésem, hogy azok cserélnék fel leghamarabb az uniformist civil ruhával, akik most háborúért kiáltoznak.

Farkas Pál közbeszólt:

— De csak nem türhetjük tovább a rajtunk esett sértéseket, hisz évek óta látjuk Belgrádban hogyan töltik ellenünk a bombákat.

— Kedves fiam — válaszolt a miniszterelnök — ha te láttad a bombák töltését és erről nekünk nem szóltál, úgy én téged rögtön letartóztatlak.

A képviselők nevettek s a harcias párt sietve visszavonult.

Igy szól az ellenzéki lap tudósítása, de ugyilátszik, nem egészen így folyt le ez a beszélgetés, mert félhivatalosan a Bud. Tud. ma így nyilatkozik:

— Egy fővárosi estilap mai számában „Idill a munkapártban“ cím alatt megjelent cikkben foglalt állítólagos beszélgetésre vonatkozólag, amely tegnap este a munkapártban folyt le, illetékes helyről felhatalmaztak annak kijelentésére, hogy az említett cikkben a beszélgetésnek csak céltázas hézagossággal kiragadott és elferdített részleteiről van szó.

— Milyen idő várható? A meteorológiai intézet jelentése. Meleg idő várható, elvélve esővel, vagy esapadékkal. — Sür-gönyprognózis: Meleg, elvélve esapadék, zivatarok.

— Keresik már Vilmos fejedelem utódját. Bécsből jelentik: A Neue Freie Presse jelentik: Vilmos albán fejedelem helyzete annyira veszedelmes, hogy a válság minden pillanatban bekövetkezhetik. A hatalmak egyet-értenek abban, hogy válságos fordulat esetén a nemzetközi ellenőrző bizottság veszi kezébe a kormány ügyeket. Ennek megtörténte után döntenek a felett, hogy ki lehetne a fejedelem utódja. Erről a kérdésről különben már most megbeszéléseket folytatnak a hatalmak. A fejedelem legutóbbi ténykedéséből kitűnik, hogy tisztában van helyzetével és így a változás a legközelebbi napokban bekövetkezhetik.

— Az új trónörökös katonai irodája. Bécsből jelentik: Minden ellenkező híresztelés dacára mértékadó körökben a leghatározottabban állítják, hogy Ferenc Ferdinánd katonai irodájának feje, Bardolf ezredes rövid időn belül Károly Ferenc József katonai irodájához fog beosztatni.

— A munkakönyvek és a választójog. Érdekes leiratot küldött ma a kereskedelmi miniszter az aradi kereskedelmi és iparkamarához. A leirat közli, hogy rövid időn belül új rovatolási munkakönyveket bocsát ki a miniszter s ezek a könyvek a választójog szempontjából is fontossággal bírnak, mert rovataikban a munkás iskolai végzettsége és munkadíja is szerepel. A régi könyveket csak akkor cserélik ki, ha azok tulajdonosai azt határozottan kívánják, azonban a miniszteri leirat hangsúlyozza, hogy a könyveknek újjal való kicserélése a munkásra választójogi szempontból előnyös. Épen ezért a kamara figyelmezteti a munkásokat, hogy az ipartestületeknél jelentsék be az új munkakönyvre való igényüket.

— Csak egy félmillió! Az elmúlt hét egyik legszerencsésebb embere kétségtelenül Zakariás János dr. brassói ügyvéd volt, aki vel másfél milliót örököltetett a fáma. De csak a fáma, mert amint most kiderült, a másfél milliós örökség — csekélység — egy félmillióra zsugorodott össze. Ez derült ki a június huszonnyolcadiki közjegyzői leltározásnál. Így közli az újságokkal a szerencsés öröklésének igaz történetét Zakariás és hozzáteszi, hogy tulajdonképpen nem is ő az örökös, hanem a felesége. Így is jó. Elvégre egy félmillió örökség sem megvetendő.

— A parkünnepély jövedelme. Az aradi díszpanzér javára rendezett és fényesen sikerült parkünnepély elszámolását most ejteték meg. A megejtett elszámolásból kitűnik, hogy az ünnepély nemcsak erkölcsileg, de anyagilag is fényesen sikerült, amennyiben 5316 korona bevétellel szemben 1300 korona kiadás volt és így a tiszta nyereség 4016 korona.

— Adókiivetés. Arad város területén működő adókiivető bizottság július hó 4-én szombaton a pénzügyi palota Andrassy-uti oldalán levő hivatalos helyiségében a következő foglalkozások utáni adókat fogja tárgyalni az 1365 kivétési tételtől az 1457 kivétési tételig: Kosztadó. Kóserhusfűstölő. Kóserkosztadó. Kovács. Kőfaragó. Kőműves. Könyvkötő. Könyvkereskedő. Kőszőrüs. Kőszénkereskedő. Kötélverő. Kővező. Lapkiadó. Közjegyző. Közúti közlekedési vállalat. Közvetítő. Kukoricadaráló. Kutfuró. Lacikonynás. Géplakatos.

— Gyilkosság az ablakon keresztül. Newyorkból jelentik: Treeporban, Long-Island legelőkelőbb fürdőjében rejtelmes gyilkosság történt. Parman treeporti orvoshoz beállított Baly asszony, egy dúsgazdag newyorki gyáros gyönyörűsége harminchat éves felesége és tanácsot kért az orvostól beteg barátja számára. Mialatt a hölgy az orvossal beszélgetett, a földszinti ablakon keresztül valaki a kertből a szobába lépett, a golyó az asszonyt nyakán találta és rögtön holtan esett össze. Az orvos segélykiáltásaira összefutott emberek a kertben női ruhafoszványokat találtak, de a gyilkosnak nem akadtak nyomára. Azt hiszik, hogy a gyilkosságot egy nő követte el.

— Gyászistentisztelet a görög katolikus templomban. A Teleki-utcai görög katolikus román templomban a trónörökös halála alkalmából szombaton, július 4-én mondanak ünnepélyes gyászmisét.

— Házasság. Horovitz Gusztáv vasárnap köt házasságot Budapesten, a belvárosi plébániá templomban Komjáthy Micivel, az aradi szintársulat volt naivájával.

— Autobusz megállóhely a Fehér Kereszt előtt. Az aradi autobuszokra folszállni sokszor nagy mesterség. Az egy oldalon levő felszálló lépcső miatt a befelé jövő kocsikra csak az uttestre kerüléssel lehet feljutni és az új gépjárművezető az autobuszfelügyelő bizottság ülésében már szóvá is tette a kocsik olyan átalakítását, hogy a le és folszállás ne oldalvást, hanem hátul történjen. — A megállóhelyek közül különösen sok baj volt a Fehér Kereszt és a Városi kávéház közé esőkel. Eleinte a kifelé menő kocsik a Városi és a színházi kapubejáró előtt álltak meg, a befelé tartók pedig a Városi terrasza előtt. Holmi összeütközéstől való aggodás miatt talán két eszűendő előtt a vasut felől jövő autobuszok már a Szentháromság szobor előtt álltak meg és esős időben onnan kellett a gidres-gödros uton átvergődni a közönségnek a gyalogjáróhoz. Annak idején, amikor még lóvasut is közlekedett, valamennyire érthető volt, hogy az autobusz iparkodott a lóvasuti sínektől távolos megállóhelyet keresni a színházépület előtt. De a lóvasut már régen a múlté és mégis hosszú ideig kellett panaszkodni a közönségnek, amíg végre az autobusz vezetésében beállott változás ezen a bajon is javított. Zádor Imre gépjárművezető belátta, hogy semmi ok nincs arra, hogy a Szabadság-térről induló autobuszokra várakozó közönséget a Fehér Kereszt oldaláról átsétáltassák a színház épület elé sokszor épen az autobusz előtt, kocsik között. Néhány nap óta be is következett az új rend: a gépjárművezető utasítására a vasúthoz menő autobuszok odakanyarodnak a Fehér Kereszt szálló elé, közvetlenül a járda mellé és az utazó közönség kényelmesen folszállhat. A beérkező kocsikat pedig egészen a Városi kávéház előtt állítják meg, ugyancsak a gyalogjáró mellett és nem a Szentháromság előtti téren. A közönség máris megelégedéssel állapítja meg, hogy az új rend különb, okosabb az eddiginél.

— Gyilkos katona. Temesvárról jelentik: Kovács János és Bencze Péter hatvanegyedik gyalogezredbeli közlegények a temesvári Fejérváry kaszárnya konyhájában valami fölött összekulömböztek és Kovács dühében konyhakésszel szíven szurta Benczét, aki rögtön meghalt. Kovácsot letartóztatták.

— Elhunyt püspök. Fiuméből jelentik: Vucsics Rókus zeogi püspök ma délután hat órakor 64 éves korában elhunyt.

— Eljegyzés. Trébits Ruzinkét eljegyezte Goldberger Márton, zalatnai kereskedő.

— Szőlők figyelmébe! Szeptember elsőjén nyílik meg Budapesten a Rákóczi-ut 30. szám alatt a Székely felsőlőkölő Ország Otthon, amelyben gondos meleg otthonra találnak uricsaládozó leányai akik a továbbképzés végett Budapesten tartózkodnak. Az otthon minden modern kényelemmel fel van szerelve. Érdeklődőknek prospektust szívesen küld a vezető és tulajdonos, Székely Bauer Ilona. 9884

— Neptun strand-fürdő, modern berendezés, nap- és lég-fürdők. Uszoda uraknak és hölgyeknek. Nyitva szeptember végéig. 3571

— Harminc százalékkal olcsóbb lett a gyermekkocsi a Fischer Nagy Áruház Gyáriraktárában Aradon, Szabadság-tér 12. szám alatt, ahol a legelegánsabb, legfinomabb és a legnagyobb választék található.

TANÜGY.

( ) Tanítválasztás. Arad város községi iskolaszéke július hó 6-án, hétfőn délután 4 órakor a városház emeleti kisteremében tanítválasztó ülést tart. A tanácskozás tárgyai: A tanfelügyelőség átirata, valamint a kiküldött vizs abiztsok jelentései az évről vizsgákra vonatkozólag. A tanácslatok (vi jelentései. Jelentés az 1913-14. tanév tandíjáról. Németh

Imre polgári iskolai tanár kérelme magasabb lakbérosztályba való besoroztatása tárgyában. Özv. Preisinger Béláné, bejáró kézimunka-tanítónő, kérelme illetményének felemelése tárgyában. Keresztes Árzénnek igazgató tanítói minőségében való véglegesítése. Az iskolaszék 1915. évi költségelirányzatának megállapítása. Az üresedésben lévő polgári iskolai segéd- és elemi iskolai rendes tanítói állásnak választás utján való betöltése. Indítványok.

(—) Az Aradvárosi Női Felső Kereskedelmi Iskolában a beírások még 5-én és 6-án (vasárnap és hétfőn) folytatódnak 9-12-ig a felsőkereskedelmi fiúiskolában, földszint balra az első ajtó.

VÁROS ÉS MEGYE.

Aradi kávéházak adója.

Az Aradi Közlöny tudósítójától

Arad, július 2.

Az adókiivető bizottság folytatta ma munkáját, amelyet féltizenegykor megszakítottak, hogy a bizottság városatyá tagjai megjelenhessenek a rendkívüli közgyűlésen. Egyébként ma kerültek sorra a kávéház tulajdonosok, akik hasonlóan másokhoz, sirtak és panaszkodtak. Különben a sirást most már bizást lehet ajánlani mindenkinek, aki az adókiivető bizottság elé kerül, mert egyik bizottsági tag — mikor hosszas könyörgés után egy adózó kívánságának eleget tettek — kijelentette:

— Itt csak sirni kell, azután engedünk mi.

A kávéok előtt akadt egy pár érdekesség. Így tíz korona adót vetett ki a bizottság Schmidt Miklósról, azon a címen, hogy író. Ennyi pénzért érdemes írónak lenni. Az Arad-Hegyaljai motoros vasútra jelenléti díjak után 72 koronát állapítottak meg. A városi jéggyárra a pénzügyigazgatóság javasolt adót, de a bizottság leirta, mert a vállalat veszteséggel dolgozik.

Mikor a kávéok adóját tárgyalták, az egyik kisebb kávé a következő humoros megjegyzéssel keltett derűtséget:

— Kérem az én kávéházamat kongó kávéháznak nevezik.

— Miért, — kérdezték tőle.

— Mert kong az ürességtől.

Erre a megjegyzésre 185 koronáról 20-ra szállították le az adóját. Az ismertebb kávéháztulajdonosok adóját egyébként a következőkben állapította meg a bizottság:

Szeitz Péter (Fiume kávéház) 185—140, Tóth Istvánné 252—252, Fischer Artur (Hungária kávéház) 821—750, Fürst János (Városi kávéház) 1072—900, Kovács Artur (Abbázia) 380—342, Láng Imre (Láng kávéház) 343—343.

Folytatólagos sorrendje az Arad sz. kir. város törvényhatósági bizottságának 1914. évi július hó 8-án, d. u. 4 órakor tartandó rendes havi közgyűlésben tárgyalás alá kerülő ügydaboknak. 10. A m. kir. belügyminiszter intézkvénye, mellyel az országgyűlési képviselő-választó kerületek szavazó köri beosztását jóváhagyja. 11. A tanács előterjesztése hadapródiskolai alaptványi helynek betöltése tárgyában. 12. U. az előterjesztése Salacz Béla aljegyzőnek 6 havi szabadság-idő engedélyezése iránti kérvénye tárgyában. 13. A tanács előterjesztése Kotsis Lajos által a kulturpalotánál teljesített munkák után esedékes kereseti összeg kiutalványozása tárgyában. 14. A tanács előterjesztése a gáji gör. kel. román lakás által kért városi segély tárgyában. 15. Csongrádvármegye törvényhatóságának megkeresése tankötelezettség mai rendszerének megváltoztatás tárgyában. 16. A tanács előterjesztése a kulturpalota felügyelő-bizottságánál megüresedett helyek betöltése tárgyában. 17. U. az előterjesztése az iparos tanonciskola felügyelő-bizottságának kiegészítése tárgyában. 18. Az országos Patronázus Kongresszus elnökségének meghívása a folyó évi szeptember hónapban Kolozsvárott megtartandó kongresszusra.

ARADI KÖZLÖNY

1914. évi július 1-től új előfizetést nyitottunk az Aradi Közlönyre.

Az Aradi Közlöny ma Magyarország legelterjedtebb, legértelmesebb és legkedveltebb vidéki napilapja. Hétköznaponként 16-20, vasárnap és ünnepnaponként 28-36 oldalon jelenik meg. Az Aradi Közlönyt a közönség minden rétege olvassa, épen ezért egyben a legjobb hirdetési organum is.

Az Aradi Közlöny előfizetési árai:

Helyben:

egy hónapra 2 K. — fill.
negyedévre 6 " — "

Vidéken:

egy hónapra 2 K. 40 fill.
negyedévre 7 " — "

Minden legalább negyedéves előfizető, (akkor is, ha havonként fizet elő), továbbá, ki időközben lép vagy most lépett előfizetőink sorába, ajándéku ingyen és bérmentve kapja

az Aradi Közlöny

Nagy Képes Naptárát

az 1914. évre.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS

— Holnap zárva lesz a tőzsde. Budapest-ről jelentik: Holnap, pénteken a trónörököspar temetése napján zárva marad a tőzsde. A tőzsdetanács ezt a következő hirdetésben adta a közönség tudomására:

A tőzsdetanács ezennel közhírré teszi, hogy a Ferenc Ferdinánd főherceg elhunytá alkalmából tartandó gyászszertartás napján folyó évi július 3-án a tőzsdét zárva tartja.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

Hétköznaponként

Budapest, július 2.

Készáru.

Amerika egyenlővel magasabb. Kínálat megfelelő, vételkedv nincs. Váttozatlan.

Határidő.

	Déli árakat	3 órai árakat
Buza 1914. októberre	12.78—12.79	12.76—12.77
Buza 1915. áprilisra	12.98—12.99	12.98—12.99
Róza 1914. októberre	9.26—9.27	9.25—9.26
Tengeri 1914. júliusra	7.39—7.40	7.36—7.37
Tengeri 1915. májusra	7.30—7.31	7.30—7.31
Zab 1914. októberre	7.60—7.61	7.65—7.66

Az árak 50 kilónként számítva

Budapesti értéktőzsde (július 2.)

Osztrák hitel	—	—	—	—	695.50
Magyar hitel	—	—	—	—	770.75
1/2 koronajáradék	—	—	—	—	79.75
Osztrák-magyar államvasút	—	—	—	—	725.—
Álláslogbank	—	—	—	—	888.—
Összmitelőbank	—	—	—	—	489.50
Érsai Bank	—	—	—	—	270.50
Magyar Bank	—	—	—	—	472.—
Kereskedelmi Bank	—	—	—	—	85.45
Rimamurányi	—	—	—	—	607.—
Salgótarjáni	—	—	—	—	681.—
Köszöri Vasút	—	—	—	—	563.—
Városló Villamos	—	—	—	—	806.50

Bécsi értéktőzsde (július 2.)

Osztrák hitel	—	—	—	—	600.—
Magyar hitel	—	—	—	—	775.—
Osztrák-magyar államv.	—	—	—	—	676.—
Gáli vasút	—	—	—	—	82.75

A Temesvári Lloyd-társulat terményosarnokának hivatalos árjegyzése. (Árak 100 kilogrammonkénti korona értékben.) 1914. július 2. Buza 75 kilogrammos 27.20—27.40, 78 kilogrammos 27.50—27.60, 77 kilogrammos 27.70—27.80, 78 kilogrammos 27.90—28.00. Róza (prima) 21.40—21.50, (közép) 20.80—20.90, Árpa (sarlós) —, (közép) 13.40—13.60, Zab (prima) 13.20—13.30, (közép) 12.20—12.40, Tengeri réz (magyar) —, (román) régi 13.70—13.80, új 10.30—10.50, Burgonya 100 kgr. (fehér) 6.20—6.30, (rózsás) 7.00—7.10.

Felolós szerkesztő:

Rudnyánszky Endre.

NYÁRI SZÍNHÁZ.

Péntek, 1914. július 3-án.

Király Ernő és Solti Hermin felléptével:

Tökéletes asszony.

Operette 3 felvonásban. Írták: Kammer Gyula és Grünwald Alfréd. Fordította: Harsányi Zsolt. Zenéjét szerette: Lehár Ferenc. Rendező: Polgár Sándor. Karnagy: Tilger Arpad.

SZEMÉLYEK:

Pablo	Király Ernő.	Karmen	Pataky V.
Elvira	Ditőssy Nusl.	Kertrowszky	Barics Gy.
Don Gil	Győző A.	Gigi	Benkóné.

Kezdeté este 8 órakor.

NYILTÉR.

40 H.P. teherautomobil

részére keresek helyben vagy vidéken tömege-sebb fuvarozásokat minden elfogadható árban, esetleg kölcsönképen is átengedem vagy kedvező feltételek mellett is eladom.

3859

Rubinstein Mór

Arad, cs. kir. csapatok szállítmányozója.

Telefon 188.

Nyomtatványok

csinos kivitelben készülnek az Aradi nyomda részvénytársaság nyomdájában.

286—1914. g. sz.

Versenyárgyalási hirdetés.

1. Arad sz. kir. város gazdasági széke nyilvános zárt írásbeli versenyárgyalást hirdet különböző asphalt járdák átöntésére, illetve újból építésére.

2. Ezen munkákra vállalkozni szándékozók felhivatnak, hogy 5 pecséttel lezárt és „Ajánlat Arad sz. kir. város különböző asphalt járdáinak átöntésére, illetve újból burkolására felirattal ellátott sértetlen borítékba helyezett ajánlataikat a gazdasági székhez címezve a gazdasági tanácsnokhoz 1914. évi július 20-ik napján d. e. 10 óráig a rendes hivatalos órák alatt nyújtandók be. A versenyárgyalás a fent jelelt napon és időben az ajánlatok feibontásával veszi kezdetét. Az ajánlatok felbontásánál az ajánlattevők, vagy igazolt képviselői jelen lehetnek.

3. Az ajánlatok csakis Arad sz. kir. város mérnöki hivatala által kiadott ajánlati mintán és költségvetési úrlapokon az egységárak pontos kitüntetésével tehető. Százalékos engedmények vagy felülfizetések kikötése tilos. Szabálytalan, távirati, elkészt, vagy utóajánlatok nem foglalkoznak figyelembe vételül.

4. Az ajánlatokhoz az ajánlati végösszeg 5% ának megfelelő bánompénz Arad sz. kir. város házi pénztáránál készpénzben, vagy a K. sz. 16. §-a 6. pontjában körülírt biztosítékképes értékpapírban történt letétet igazoló elismervény melléklendő. A bánompénz a jelzett pénz-

tárnál hétköznapokon 9-től 12 óráig tehető le. Az ajánlatok pénz- vagy értéket csatolni nem szabad. A munkát elnyerő vállalkozó tartozik 5%-os bánompénzét 10%-os biztosítékra kiegészíteni.

5. Azon pályázók, kik Arad sz. kir. város közönségével üzleti összeköttetésben még nem állottak, tartoznak megbízhatóságukat a vállalatuk telepe, vagy lakásuk szerint illetékes kereskedelmi és iparkamara bizonylatával igazolni.

6. Arad sz. kir. város fenntartja magának a jogot, hogy a beérkező ajánlatok közül, az árakra való tekintet nélkül szabadon választhasson, vagy esetleg mellőzze és egyik ajánlattevő sem támaszthat igényt azért, mert ajánlata el nem fogadtatott.

Az ajánlattevők ajánlataikkal a végleges döntésig kötelezettségben maradnak. Az ajánlatban világosra és határozottan kiteendő, hogy ajánlattevő a feltételeket ismeri és elfogadja. A szállítandó munkához kizárólag honi anyag használandó.

7. A munkák teljesítésének, illetve az építés betelezésének határideje 1914. évi október hó 15.

8. Egyebekben a közszállítási szabályrendelet, a vállalati általános és részletes feltételek és a szerződési pontozatok irányadók. A műszaki művelet, versenyárgyalási hirdetés, ajánlati minta, költségvetési úrlapok Arad sz. kir. város mérnöki hivatalában megtekinthetők és 1 koronáért kaphatók.

Arad, 1914. június 27.

A gazdasági szék.

Sirolin "Roche" biztos gyógyhatást nyújt katarrhusoknál, hörghurutnál, asthmanál, influenza után. Sirolin "Roche" kezdődő tüdőbetegséget csirájában elfojt. Kellemes íze és az étvágyra való kedvező befolyása megkönnyítik a Sirolin "Roche"-al való hosszabb kurákat!

A légzési szervek meghűléseit legbiztosabban Sirolin "Roche"-al kezelik. Ezért nélkülözhetetlen ezen elismert és bevált szer minden háztartásban. Sziveskedjék a gyógyszertárakban határozottan Sirolin "Roche"-t kérni.

Apró hirdetések.

LEVELEZÉS.

Mefistó.

Levelét megkaptam, de kérésének nem tehetek eleget bár nekem is nagyon fáj. Minden gondolatommal magánál vagyok. Nem értem miért haragszik. Csókolom. 4069

Egy

molett asszonyka gavallér uriember tisztességes ismeretségét keresi. Leveleket „Unalmas egyedül” jellegre a kiadóhivatalba kéri. 4072

Tóni.

Ma érkeztem haza, péntek este 3/4, 10 kor várom az én utcámban. 4072

Ha naponta

használja a Hánzu-féle közkedvelt Salicyl szájvizet, állandóan szép és egészséges fogaliesnek. Egy üveg 80 fillér Hánzu Nestor drogeria és illatszer-tüzletében Arad. 3707

OKTATÁS.

Javítóvizsgálatra

előkésezt polgári iskolai tanárjelölt olcsó díjazásért. Cím a kiadóban. 4052

Javító vizsgálatra

előkéseztiek I—V. gimnáziumi tanulókat Cím a kiadóhivatalban. 4048

I. r. Fl internátus Aradon.

Chorin Áron-utca 1. sz. felvesz polg. gimnáziumi és reáliskolai nyilvános és magántanuló benlakókat a jövő tanévre. Visszamaradtak esetleg 2 osztályt is végzettnék P ospektust készséggel küld az igazgatóság. 3898

ELLÁTÁS.

Polgáristák

teljes ellátást kaphatnak, ker. rabinál Ujszentannán. 4087

ALKALMAZÁST KERES.

Mellékfoglalkozást

keres mérlegképes könyvelő és magyar német levelező. Cím a kiadóhivatalban. 4076

Középkorú nő

házakhoz ajánkozik mosni és vasalni. Cím Boros Béni-tér 25. 4060

Egy

38—40 év körüli jó családból való urindó házvezetőnőnek ajánkozik, magányos urhoz, ha lehet vidékre. Cím a kiadóhivatalban. 4068

INGATLAN.

Szűz

11 kat. hold elköltözés miatt olcsó eladó. Cím a kiadóhivatalban. 3858

ÜZLETEK.

Jóforgalmu

vegyeskereskedés trafik és ital-mérési engedéllyel, eladó. Cím a kiadóhivatalban. 4049

KIADÓ LAKÁS.

Kerti lakás

2 szobás, előszobás augusztus 1-től, tiszta butorú, gyermektelen családnak kiadó. Florián-utca 6. sz. 4064

Egy 2 szobás

utcai lakás üvegezett folyosóval augusztus 1-re kiadó. Bővebbet Szent Pál u. 1. sz. 4070

Kiadó

2 szobás utcai lakás, fürdőszoba, villanyvilágítással és egy 1 szobás utcai lakás esetleg fürdőszobával, garson lakásnak augusztus 1-re. Kiss Ernő-u. 4. sz. 3928

2 szobás

utcai lakás, 2 szobás udvari lakás augusztusra kiadó, Közép-utca 13. 3948

Kiadó lakás Gyorokon:

a jelenlegi csendőrlaktanya: 4 tágas szoba, kényelmes mellékhelyiségekkel, külön uivar és kerttel, jutányos áron október 1-től bérebe adó, helyben a tulajdonosnál. 4030

VÉTEL ÉS ELADÁS.

Nem én mondom,

vevőim állítják, hogy a Zurek-féle sonka és hentes áru kitűnő és felülmul minden e fajta drága külföldi készítményt. E szakmában a mai kor igényeinek legmodernebbül berendezett prágai módszer szerinti műhelyem, valamint hűtőkamráim lehetővé teszik, hogy nyáron is állandóan friss árut hozzak forgalomba. Zurek Károly hentesmester Forray- és Rákóczi-utca sarok. 3909

Eladó

hosszabb utra való átköltözésre, igen nagy erős vaspántokkal és kivert sarkokkal ellátott faladák illetve kőferek. Cím a kiadóhivatalban. 3968

3211—914. kig. szám.

Vinga nagyközség előjáróságától.

Árverési hirdetmény.

Vinga nagyközség nagyvendéglőjét és mellékhelyiségeit 1915. évi január hó 1-től hat egymásután következő évre 1914. évi augusztus hó 6-án d. e. 9 órakor fogjuk bérbeadni, csak zárt ajánlatok vétetnek figyelembe. Ajánlattevő köteles 1000 koronát bantpénzül csatolni vagy értékpapírban mellékelni, a részletes feltételek a hivatalos órák alatt a községi főjegyző irodában betekinthező.

Kelt Vingán, az 1914. évi március 9-én tartott képviselő-tanács ülésén.

Schäffer József s. k.
főjegyző.

4073

Dupczá Florián s. k.
bíró.

Butorok,

irodai berendezések egész újak félárban eladók több álló íróasztal, egész finom íróasztalok, szekrények, rézgálszterek, egy nagy kopir prés asztallal, egy nagy konyhakredenc, továbbá egy 3 ajtós nagy ruhaszekrény. Bővebbet Németh J. festék kereskedésében Lázár Vilmos utca. 3996

Benzin fűrés Motor

Igen erős, kocstra felszerelve tüzet felhagyás miatt olcsón eladó. Dengl fatelep. 4061

Használt automobil

olcsón eladó. Ertekezhetni Berta Testvéreknel. 4062

Modern világos

hálószobák és ebédlő berendezések, nagy könyvszekrény és egyéb butorok jutányos áron eladók, Kápolna-utca 8. 4065

Egyes butordarabok,

varrógép és egyéb házikkek elköltözés miatt olcsón eladók. Trombita-utca 4. sz. alatt. 4074

Stráfkocsi eladó

jutányos áron. Ugyanott egy új kettes számú pénzszekrény eladó. Megtekinthető a Városligeti vendéglőben. 3746

Használt

malom berendezés megvételre kerestetik. Ajánlatok Ifj. Kállay Nándor építész, Arad, címre küldendők. 4088

Egy doboz

100 darab hártyalon levélpapír, 50 papír és 50 selyempapír bélésű boríték egy koronáért kapható Ingusz I. és Fia könyv- és papírkereskedésében. Telefon 517. 1941

Garantált

Ausszigi rézgálcz kapható, Róth József Arad, Eötvös-utca 3. Telefon 68. 4053

KÜLÖNFÉLE.

Hip-Hop

új patkány- és egéirtószert, felülmul minden eddig létező gyártmányt, hatása gyors és biztos, házi állatokra nem veszélyes. Kapható 1 és 2 koronás dobozokban Hánzu Nestor drogeria és illatszer-tüzletében Arad. 3707

Ügyes kárptos

ajánkozik mindennemű e szakba vágó munkák gyors és pontos elkészítésére, saját műhelyében és kívánatra házaknál is legolcsóbb ár mellett. Vidékre ár felemelés nélkül. Stáhl M. Határ-u. 17. sz. Stoll Béla lakatossal szemben 1897

Hehs féle

Vasaschinabor. Sauerén szer vérszegénység, sápkor, szédülés a vérszegénységből eredő idegbajok, idegrohamok, étvágytalanság, gyomor-bántalmak, láz, általános gyöngegeség ellen páratlan vércépző és vérjavító, biztos óvszer malárikus fertőzések és infekciókból eredő megbetegedések ellen úgy felnőtteknek, mint gyermeknek. Ára 2 korona 40 fillér. Készíti: Hehs Vilmos gyógyszerész Aradon, Batthyány-utca. 5180

Nagyobb mennyiségű különféle

cipőket és szandalokat

sikerült olcsón megvennem, melynek elárusítását

a mai napon megkezdtem.

KORÁNYI cipő és ruhaáruház

Bohus palota. 3691-C

„Matteine“

poloska- és molyirtó vállalat

Arad, Tabajdi Károly-utca 1. sz.

Telefon 10-45.

(Tulajdonos: Fischer.)

Elvállal teljes bérházak, szállodák, intézetek, nagyobb magánlakások féreg elleni biztosítását csekély évi bérért. — Poloskák és ezek petéinek végleges kiirtását egy évi jótállás mellett. A tisztítandó szobákból sem a butorzat, sem semmi más nem távolíttatik el s így az irtási munkákat a háztartásban semmi kárt, vagy zavart nem okoz. 3561

Finom illatú

„Eau de Cologne“

(Kölni víz) 3673

1 literes üveg K. 7.—
1/3 " " " 8.50
1/4 " " " 2.—
1/10 " " " 1.—
1/20 " " " .70

„Angyal“ Drogeria

Török Andor és Társa
Arad, Andrassy-tér 20.

Feltűnő alkalom előnyös vételre!!

Néhány hétig

FISCHER-féle NAGY ÁRUHÁZA

Arad, Szabadság-tér 12. sz.

Olcsó hetet rendez

sorozati árusítással, mely a külföldi nagyáruházakban nagyszerűen bevált azáltal, hogy a heti sorozat által feltétlenül olcsóbban, jóval a rendes áron alul vásárolhat.

◀● Sorozati árak: ●▶

1

koronás

sorozat:

- 2 drb. finom selyem magánköti
- 3 drb. tiszta selyem oszokor nyakkendő
- 3 drb. tiszta selyem regatta nyakkendő
- 3 drb. legfinomabb álló gallér
- 2 pár fehér vagy színes kezeli
- 3 drb. elegáns angol batiszt zsebkendő
- 3 drb. finom női zsebkendő
- 1 drb. finom selyem zsebkendő
- 3 pár színes férfi harisnya
- 2 pár csíkos női harisnya
- 2 pár gyermek patent harisnya a 7. sz-ig.
- 1 pár finom női flor harisnya
- 1 pár finom selyem harisnyakötő
- 1 pár finom selyem nadrágtartó
- 1 pár finom selyem női keztyű
- 1 pár férfi svéd imp. keztyű
- 1 drb. finom szövett sapka
- 1 drb. kék scheviot fiu sapka
- 1 drb. elegáns divat sétabot
- 1 drb. valódi bőr pénztárca
- 1 drb. valódi bőr cigarettatárca
- 1 drb. China ezüst cigarettatárca
- 1 drb. finom gyöngyház zsebkés
- 2 drb. puha dupla gallér színes és fehér
- 1 drb. selyembatiszt félmellény
- 1 drb. divatos flor gyermek nyári trikóing
- 2 drb. osikos nyári gyermek trikóing
- 2 pár divatos nyári sokerli
- 2 drb. vászon sportsapka mosó
- 2 pár gyermek gummi nadrágtartó
- 3 drb. Virágszappan
- 1 drb. gyermekkötevény

2

koronás

sorozat:

- 1 drb. gyermek ruha
- 1 drb. fehér puha férfi ing madrepulán
- 1 drb. színes turista ing kretonból
- 1 drb. damaszt alsó nagrag
- 1 drb. finom fiu sport ing kretonból
- 1 drb. francia batiszt alsónadrág
- 1 drb. finom női ing himzett
- 1 drb. siffon himzett női nadrág
- 1 drb. fiu divatkalap
- 1 drb. legújabb leány bob-kalap
- 1 drb. gyermek sport kalap
- 1 pár finom bőrkeztyű
- 1 drb. esernyő oltból
- 3 pár finom férfi flor harisnya
- 3 pár finom női áttört harisnya
- 6 drb. női selyem batiszt zsebkendő
- 6 drb. fehér len zsebkendő
- 3 drb. legfinomabb selyem oszokor
- 1 drb. elegáns acél sétabot
- 1 drb. angol törös sétabot
- 1 drb. női kezításka bőrből
- 1 drb. valódi bőr szivar tárca
- 1 drb. valódi névjegyárca
- 1 drb. egész finom bőrtárca
- 1 drb. finom gyöngyház zsebkés
- 1 pár finom glace bőrkeztyű
- 3 pár női divat harisnya
- 2 pár flor harisnya fekete szín. himzéssel
- 1 pár legfinomabb gummi nadrágtartó
- 6 drb. fin. útrötti vászon gallér div. forma
- 3 drb. divatos tiszta selyem zsebkendő
- 2 pár finom selyem keztyű

3

koronás

sorozat:

- 1 drb. finom fehér damaszt férfi ing
- 1 drb. divatos selyem férfi ing
- 1 drb. elegáns zephir férfi ing
- 1 drb. legújabb színes férfi ing
- 1 drb. finom voli sport ing
- 1 drb. angol zephir sport ing
- 1 drb. finom férfi hálóing
- 1 drb. legfinomabb francia alsónadrág
- 2 drb. színes batiszt alsónadrág
- 2 drb. köpper alsónadrág
- 1 drb. finom női ing szalaggal
- 1 drb. női hálókobát himzéssel
- 1 drb. finom női nadrág himzéssel
- 1 drb. férfi ernyő nikkell bottal
- 1 drb. női strappa ernyő
- 1 drb. divatos férfi strappa kalap
- 1 drb. legfinomabb divat sapka

3

korona 90 fillér

sorozat:

- 1 drb. finom divatos kemény kalap
- 1 drb. elsőrendű selyem ernyő
- 1 drb. elsőrendű fehér női ing
- 1 drb. elsőrendű angol zephir ing
- 1 drb. divatos selyem turista ing
- 1 drb. finom hálókobát osipkével
- 1 drb. finom kézi himzett női ing
- 1 drb. elegáns női nadrág
- 1 drb. elegáns bőrridikül

Dacára ezen feltűnő olcsó sorozati áraknak, a cég az áru elsőrendű minőségeért szavatol. A Fischer-féle Nagyáruház versenyképességét bizonyítja a 40 fényesen berendezett kirakat.

Vidéki rendelések utánvéttel eszközöltetnek.

Nem felelő visszavéttel.